

lluc

març 77 | n° 668 | 30 pts

Reclamant

L'AUTONOMIA

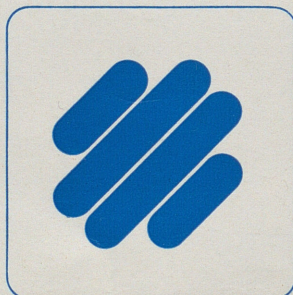
Nació i nacionalisme

Alegres i oberts

Fa un quant temps que els molins mallorquins ens oferiren el pressagi
d'un bon acolliment...

Però la realitat ha superat totes les nostres previsions.
L'esperit, els costums i el caràcter ens uneixen més enllà del treball.
A Mallorca, ens hi trobem com a casa...

BANCA CATALANA
BANC INDUSTRIAL
DE CATALUNYA
BANC MERCANTIL
DE MANRESA
BANC DE GIRONA

A les Balears: PALMA · INCA · MANACOR · SA POBLA
CAMPOS · MAÓ · CIUTADELLA · FERRERIES

LLUC

MARÇ 77

PORTADA

Fotografia de Vicenç Matas: Presentació de l'Avantprojecte d'Estatut, a Cura (13 març 1977)

LLUC

Revista mensual, n.º 668

Any LVII

Direcció:

PP. Missioners dels Sagrats Cors
Monestir de la Real - Ciutat de Mallorca

Informació i correspondència:

Apartat de Correus n.º 619

Telèfon 22 32 99

Palma

Director: Bartomeu Suau Tugores

Conseller-Delegat: Manuel Soler i Palà

*Caps de Redacció: Josep M. Llompart i
Pere Llabrés i Martorell*

Subscripció: 300 ptes. anuals

Estranger: 350 ptes. anuals

Preu de l'exemplar: 30 ptes.

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

Imp. SS. CC. - Balmes, 39

Dipòsit legal: P. M. 276-1958

—Sumari—

Pàg.

- 2 **CORREU:** Resposta a l'escrit: «No deformem la història» (Xavier Garcia-Cassanyes); Un Estatut per al poble (Antoni Quintana).
- 4 **EDITORIAL: Volem l'autonomia.**
La capçalera d'aquest número de març es dedica a l'**autonomia**, problema polític urgent de les Illes. La presentació de l'avant-projecte de l'Estatut a Cura el propassat 13 de març ha posat sobre la taula de les discussions polítiques novament aquest tema.
- 5 Llorenç Capellà reflexiona sobre l'**avant-projecte de Cura**: un document a discutir, modificable i perfeccionable.
- 7 Gabriel Bibiloni: **L'autonomia se cita a Cura**. Crònica del 13 de març: discursos, adhesions, colloqui.
- 9 L'acte de presentació de l'avant-projecte tingué el seu ressò i les seves contradiccions entre els polítics illencs. Llegiu-ne una anècdota i un comentari d'Antoni Serra. **L'autonomia o el P.S.O.E. mostra les orelles de la legalitat.**
- 11 Amb una col·laboració de Josep Melià: **Nació i nacionalisme**, LLUC inicia una sèrie d'aportacions a l'elaboració d'una teoria nacional per a les Illes. Aquestes planes resten obertes a tots els qui vulguin col·laborar en una tasca tan urgent del nostre moment polític.
- 13 **TAULA RODONA. Partits davant el Nacionalisme, l'Autonomia, els Països Catalans.** En aquesta primera conversa sobre aquests tres temes intervingueren Miquel Tugores, del Partit del Treball d'Espanya; Climent Garrau, del Grup autonomista i socialista de les Illes; Damià Contestí, del Partit Carlí i Joan Manuel López, del P.S.O.E.
- 19 **L'ESGLÉSIA NOSTRA i les nostres monges**, per Josep Amengual i Batle. És una presentació del llibre recent: «La integració de les religioses a Catalunya» i una reflexió sobre l'acomodació dels principis i pautes que s'hi exposen a la realitat de Mallorca.
- 22 **PLANES DE POESIA.** De Pere Rosselló Bover, oferim uns poemes d'**Antologia** (1973-1976) i de **Camí sens fi** (1976-1977). De Francesc Casanovas, recull de **Sense nom i sense groc**.
- 24 **ART. Conversa amb Juli Ramis**, per «Crònica de Tres». Després d'una introducció sobre la figura i l'obra d'un artista tan important als nostres dies, Ramis parla de la seva naixença a Sóller, inicis en la pintura, estades a París, Tànger i Londres, evolució del seu estil.
- 28 Jaume Bover: **Aplicació de mètodes nuclears a la investigació de les obres d'art.**

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

5104063681

Correu

Resposta a l'escrit: «No deformem la història»

Al darrer número de **Lluc**, n'Aina Moll em féu una crítica censurant-me una suposada «manipulació de la història» envers la polèmica CAMPANYA PER A LA COOFICIALITAT DE LA LLENGUA CATALANA - COMISSIÓ PER A L'OFICIALITAT DEL CATALÀ, pel fet d'haver assenyalat, en el meu article (**Lluc**, Gener-77) que la primera manifestació de treball del CCC és féu a través de la Comissió per l'Oficialitat del Català, mentre que n'Aina Moll opina que, en realitat, aqueixa és féu mitjançant la Campanya per a la Cooficialitat del Català.

Al igual que n'Aina, no pretenc encetar una altra vegada la vella discussió, perquè crec que no conduiria a cap resultat pràctic i perquè l'aprofundiment en les motivacions de cadascuna de les dues campanyes arribaria a nivells que en aquest moment no cal exposar, però sí cal fer algunes puntualitzacions enfront de la greu acusació de «manipulació de la història» que se'm fa, i això, repeteixo, sense el desig de menysprear cap opinió sinó amb la intenció d'ésser fidel a aquesta història per la puresa de la qual vetlla n'Aina Moll.

Les primeres notícies que tenguérem a nivell de Congrés de la Campanya de Cooficialitat fou la publicació a la premsa de l'adhesió de la Campanya al CCC (7 de Febrer de 1976) i a finals d'abril, la publicació d'un comunicat que deia en el punt segon: «D'acord amb l'adhesió de la Campanya al Congrés de Cultura Catalana feta dia 7 de Febrer, es decideix anar a parlar amb el Secretariat del Congrés a les Illes per coordinar les tasques que es puguin realitzar conjuntament». Comunicat signat 24 d'abril de 1976, i publicat al «Balears» i al «Diario de Mallorca» el 28 del mateix mes. Això vol dir que en aquells moments la connexió que hi havia entre la Campanya de Cooficialitat i el CCC era a nivell d'adhesió, el que significa que la Campanya actuava sense fer

responsable, ni tan sols en sentit d'aprofitar la seva imatge, al Congrés. De la mateixa manera que el fet que una entitat com el Centre Excursionista de Catalunya estigui adherida al Congrés no implica que aquest treball dins el Congrés, sinó simplement que el Centre E. de C., com a tal entitat, reconeix la importància del CCC i prestarà tota la col·laboració que el Congrés li demani, i res més; i inclús si algun membre del C.E. de C. està treballant dintre d'algun àmbit del Congrés, això tampoc no vol dir que el C.E. de C. estigui dintre del Congrés, doncs una cosa és el C.E. de Catalunya, i altra el Congrés de Cultura Catalana. Amb la Campanya per a la Cooficialitat del Català, passa un tant del mateix. La Campanya en cap moment s'anomena dintre del CCC, sinó solament adherida, segons diu en el seu document d'adhesió de 7 de Febrer, i torna a repetir a l'escrit de 24 d'abril, ja esmentat en què parla de la necessitat «d'anar a parlar amb el Secretariat del Congrés a les Illes». El fet d'aquest darrer comunicat crec que ja basta per evidenciar que al període 7 de Febrer a 24 d'Abril de 1976, no hi va haver contacte formal entre Campanya per cooficialitat i CCC.

Cosa contrària passà amb la comissió per a l'oficialitat del català que ja des de la seva creació remarcà que treballava dintre del CCC, segons manifestà en el seu comunicat de constitució de tres d'abril de 1976, publicat al «Balears» el 24-04-76 i al «Diario de Mallorca» el 28-04-76, en ell diu: «...Per això fem pública la constitució, dins el Congrés de Cultura Catalana, de la comissió per a l'oficialitat de la llengua catalana». D'aquesta manera la Comissió digué públicament que estava dintre del Congrés i a partir d'aquell moment tota manifestació responsabilitzaria el Congrés en darrera instància, i llavors, tal manifestació fou la publicació del llibret: **Un poble, una llengua** essent la «Primera manifestació del treball del Congrés a les Illes» com afirmava al meu article criticat.

He repetit, talment com n'Aina Moll, que no és la meua intenció obrir polèmiques innecessàries, però el fet d'acusar-me de «Deformador de la història», i a més quan aquesta acusació tendenciosament

pot estendre's al Congrés, m'obliga a una reflexió. El Congrés en el moment que sorgí la polèmica de Cooficialitat-Oficialitat precisà la seva posició en un comunicat publicat al «Diario de Mallorca», 6-maig-76, en què es deia: «que l'autor material del llibre **Un poble, una llengua**, no és altre que la Comissió d'Oficialitat» més avall deia: «El Secretariat de Mallorca es va posar a disposició de la Campanya de la Cooficialitat per a potenciar i impulsar totes aquelles accions que la dita campanya oferís... «El Congrés a Mallorca no està a favor ni en contra de cap entitat, ni grup, ans al contrari es troba obert a totes aquelles iniciatives que es proposin, sempre i quan no vagin contra els principis del Congrés» i finalment «en contra de rumors infundats, el congrés no ha marginat la Campanya de Cooficialitat i més quan aquesta té plantejada la normalització del català a les Illes». Tot això s'afirmà abans i se reafirma ara, tant és així que el Congrés vol superar les motivacions que produïren la polèmica cooficialitat-oficialitat a l'anomenar a la seva campanya «Campanya per a l'ús oficial del català», que en definitiva reuneix els desigs de les dues tendències. Per altra banda si la Comissió per l'oficialitat volgué treballar des del principi dins el Congrés, mentre no ho féu així la Campanya per la Cooficialitat, això no és imputable al Secretariat del Congrés a Mallorca. De fet algunes persones de la Campanya per la Cooficialitat s'integraren dins l'àmbit de llengua del Congrés, cosa que no s'hagués produïda d'haver-hi hagut un intent de marginació de la Campanya per part del Secretariat.

I per finalitzar, i repeteixo sense desig de ferir ningú, a títol personal i com a membre del Secretariat, mantenc que no deform cap fet ni desautorís en nom de ningú cap exigència, i si algú així ho entén, crec que és el resultat d'un malentès ben deplorable quan posa en entredit el Congrés sense cap mena de justificació. De totes maneres tots aquests raonaments aquí exposats com el text del meu article de gener són totalment corroborables a la premsa que ha anat publicant comunicats i notícies durant el període d'existència del Congrés.

XAVIER GARCIA-CASSANYES

RÀDIO POPULAR

una amiga de tot lo dia

C. O. P. E.
MALLORCA

Un Estatut per al poble

El 19 de Juny de 1931 l'Associació per la Cultura de Mallorca presentà un Avantprojecte d'estatut de les illes balears. El 13 de Març de 1977 l'Assemblea Popular de Mallorca presentà un Avantprojecte d'estatut de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera.

Quaranta anys d'indiferència política no han pogut placar les esperances que tingueren aquells mallorquins de l'Associació i que ara reneixen amb força nova dins uns nous pobladors que saben com és, de difícil, la seva tasca.

Això no vol dir que viurem del record d'aquells lluitadors, però sí que els reconeixem el gran valor de la seva comesa i del seu compromís amb el poble illenc.

Tots som part d'aquesta comunitat que s'ha posat a caminar cercant el que li ha mancat fins ara: la nostra identitat com a poble. Com elements que som d'aquesta col·lectivitat tenim el deure de conèixer, comentar, criticar, rectificar, i si ens agrada, acceptar aquest avantprojecte.

Els que el dia 13 érem a Cura sabem

que érem pocs, sabem que algú ens pot atacar per aquesta part, però també sabem que les grans tasques, les comencen les minories i sobretot tenim gran confiança en els illencs perquè sabem els seus problemes i l'avantprojecte ha nascut per a solucionar-los.

Les il·lusions i aspiracions d'un poble no es trenquen fàcilment. Tal vegada a Cura érem minoria de membres, però majoria d'ambicions que un dia volem que siguin fets.

No ens importen els percentatges de població, no tenen validesa per analitzar el grau d'adhesió a l'avantprojecte. El que sí té validesa és que el poble, el que té consciència de poble, era allà, i ell no està contingut dins cap estadística.

Un altre problema que cal enfrontar seria la reticència per part de Menorca, Eivissa i Formentera a acceptar un avantprojecte que surt de Mallorca, fet per mallorquins, editat i presentat aquí. No es fa cap concessió, tan sols es presenta un text per discutir. Que no ho confonguin amb els centralistes de la capital que els han estat robant els diners.

Precisament les crítiques que s'hauran de tenir més en consideració seran les de les illes menors, i quan dic menors em refereixo a territori o a demografia, però no com a illencs, com poble.

Pels que encara tenen algun dubte, l'article 9 de l'esmentat avantprojecte diu: «Si una o més de les tres entitats territorials (Mallorca, Menorca i Eivissa-Formentera) volen separar-se del territori autònom serà necessari que ho proposi el respectiu Consell General per majoria de dos terços i ho aprovi en plebiscit el seu cos electoral per majoria absoluta».

Tots hem estat malmenats durant aquests anys, un més que altres, però el nostre destí, el podem assumir millor tots units, oblidant rancors que, si els analitzam, veim que s'han cuidat de fomentar-los els centralistes seguint el refrany «Divideix i venceràs». No ho consentiguem més i no enfonsem la primera il·lusió del nostre poble en baralles que sols ens perjudicaran a nosaltres. En definitiva tots volem l'estatut.

ANTONI QUINTANA TORRES

VERJO

s'oli gustós d'abans

encara es fa avui

CAIMARI

FÀBRICA D'ARTICLES DE PELL

guants

bosses

peces de vestit

i marroquineria en general

Gran Via de Colón - Telèfon 50 19 00

I N C A

VOLEM L'AUTONOMIA

Amb l'alçament del 36, triomfant a Mallorca i Eivissa, i més tard a Menorca, es trencà en el poble de les Illes una línia política que s'anava concretant i perfilant i que prometia fruits a curt termini. Aquest procés s'havia iniciat amb la Renaixença, dins una minoria que s'anava desvetllant de segles d'ensopiment i que servia de llevat dins un poble que no solament recobrava sa llengua sinó que es recobrava a si mateix. Hereva de la Renaixença primera, l'Escola mallorquina en els anys anteriors a 1936 anava introduint dins amples capes del nostre poble i a diversos nivells l'amor a la llengua, però també la consciència d'esser un poble ben identificat, amb personalitat pròpia, amb ganes d'auto-definir-se i governar-se políticament. Molts moviments de tot ordre i moltes persones s'havien engrescat en aquesta tasca de retornar al nostre poble la seva identitat.

Prematurament tal volta, sorgiren l'any 1931 primer l'avant-projecte d'un Estatut d'autonomia per a les Balears i després el «Projecte d'Estatut autonòmic de Mallorca i Eivissa».

Durant els llargs quaranta anys de dictadura i centralisme, quan esser illenc era esser simplement provincià, lligat a un destí (que deien «imperial») aliè i alienador, el llevat del nostre procés de personalització no s'esvaï. La línia encetada i trencada es va reprendre, tímidament, dins la clandestinitat primer, de vegades dins la persecució. Avui, amb una certa ruptura de facto amb el 36 i amb el desmantellament del «Movimiento», allò que era un plantejament de minories, ja és al carrer. Són molts els ciutadans de diferents i àdhuc oposades ideologies que plantegen i reclamen l'autonomia.

S'ha dit que, després de quaranta anys, els ciutadans de l'Estat espanyol podien tornar a esser amos del seu propi destí. Creim que això per al nostre poble significa, exigeix inajornablement l'autonomia. En tots els aspectes. Necessitam organismes d'auto-govern, ben autònoms, perquè els illencs siguem amos del nostre país. Necessitam uns plantejaments autònoms en el camp de l'economia, de la cultura, etc., perquè sense això el centralisme i el sucursalisme continuaria —d'aquí el nostre rebuig de tot continuisme— aigualint i desdibuixant i destruint a la fi la nostra personalitat com a poble.

editorial

L'autonomia és un dret que el nostre poble ha de conquerir i s'ha de donar a ell mateix. No pot esser un regal del poder central ni tampoc una empresa d'un partit o d'alguns d'ells. Ara bé, l'autonomia autentifica el compromís de les forces polítiques amb el nostre poble. Cal no oblidar-ho. Per això davant els plantejaments autonòmics, els sucursalistes de sempre, els qui ara també vénen a caçar vots a la «perifèria», «en províncias», es posen tan nirviosos i els volen retallar i camuflar, simplement perquè estan empegueïts de negar-los d'entrada, tal com ells voldrien amb un «regionalismo bien entendido».

Acabam fent referència al caràcter insular del nostre país, que reclama unes concrecions especials. Som quatre illes diferents i distants, cadascuna amb trets i problemes propis i diferenciadors, amb distinta demografia, sensibilitat política i social, amb diferents condicions culturals. Cal bandejar, doncs, tot uniformisme i tot centralisme. Cada illa s'ha de regular la seva pròpia vida política, s'ha d'autogovernar, sense intromissions d'unes en les altres que, sobretot des de Mallorca, ens retreuriem els vells estils del centralisme madrileny. Creim també, i ho desitjam amb esperança, que aquestes autonomies de les nostres Illes s'articulin dins una autonomia de les Illes. Si l'uniformisme i qualsevol centralisme és rebutjable, la unitat del poble de les Illes és un valor al qual, per tants de motius, culturals, històrics, socials, econòmics, etc., no podem renunciar sense afrontar-nos a nosaltres mateixos.

Foto Vicenç Matas

Entorn a l'avantprojecte de Cura

per Llorenç Capellà

EDITORIAL

BERENGUER D'ANOYA,
S. A.

Jaume Armengol i Coll

«*El caminant perdut*»

col·lecció: la baldufa

Diumenge, tretze de març, va ésser presentat a Cura l'avantprojecte d'estatut d'autonomia de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera. S'adheriren a l'acte moltes entitats, molts de particulars i alguns partits polítics d'esquerra. Cura va ésser una festa i prou ressenyes ja s'han fetes de l'acte, perquè jo intenti fer-ne una més. En tot cas, i posats a parlar de l'avantprojecte, potser em convengui seguir la tècnica estructural de moltes novel·les que parteixen d'una situació de present per anar desentranyant el passat. Vull dir que a Cura es presentà l'avantprojecte ¿però quin havia estat el procés seguit per a la seva elaboració? ¿Quines han estat les condicions polítiques que han propiciat el seu sorgiment? La història és llarga però em sembla que cal desentranyar-la. Jo veig (i escric el pronom perquè m'interessa remarcar que parl a nivell estrictament personal) que la qüestió autonòmica s'ha plantejat a tres fronts diferents, rera l'inici de la descomposició del règim franquista. Un el formen unes capes intel·lectuals que assumeixen el compromís de la defensa de l'autonomia com a pas indispensable per a conquerir la democràcia; en un altra s'installa un evident anhel popular que no acaba de concretar-se en una formu-

lació teòrica per manca d'informació; i en el tercer front es bunkeritza bona part d'una classe política que es dedica a guardar silenci (cas de la dreta) que es dedica a fer escarafalls per un castellet de més o de menys a la senyera, tot reafirmant la seva por a l'imperialisme català (cas del centre) o que es palplantia guerrer i demagog, demanant la defensa del proletariat (cas de l'esquerra). I així serà difícil l'enteniment, perquè són els partits els qui haurien d'ésser capaços d'unir esforços, si realment aspiren a exercir un protagonisme dins la societat il·lenca, a no ser que es conformin essent una simple plataforma electoral per als líders madrilenys necessitats de vots. Ells tenen la paraula aquests propers mesos, perquè l'avantprojecte de Cura els ha compromès a prendre una decisió. Tenguem en compte que la defensa de l'autonomia havia estat un dels punts que assumia l'Assemblea Democràtica de Mallorca, així com la realització d'un avantprojecte que havia quedat pràcticament congelat. Les evasives respostes que s'han donat sempre que algú s'ha interessat per la qüestió, estan mastegades, velles. «Hi ha una comissió encarregada d'elaborar un document...». «El poble necessita conscienciar-se sobre aquest tema...». Res. Res. Res. Paraules que se'ls emportava el vent i que darrera no amagaven altra cosa més que una decidida voluntat espanyolista o, en tot cas, descentralitzadora. Hi ha tics, manies, entre la classe política, com pot ésser el fet de defensar el bilingüisme o de voler allunyar Les Illes del context de Països Catalans, que responen clarament a una voluntat de mediatitzar i enfeblir el procés autònom.

Aquesta és, almanco, la meua visió sobre l'entorn ambiental que rodejava l'autonomia abans del

sorgiment de l'Assemblea Popular, promotora de la realització de l'avantprojecte i de la diada de Cura. Precisament la creació d'aquesta Assemblea em reafirma en el meu plantejament. Perquè no sorgeix per tal de constituir-se en partit polític ni per tal de col·locar unes persones a les llistes electorals, sinó com el fruit d'una necessitat de reagrupament que tenia un grup d'autonomistes d'esquerra, per aconseguir realitzar una tasca efectiva de divulgació de la necessitat autònoma. Parl de fets, no parl d'intencions. Ignor si l'esmentada Assemblea aconseguirà portar a terme els seus anhels, però és indiscutible que va sorgir per cobrir aquest buit de reivindicació nacional que ni els partits polítics ni l'Assemblea Democràtica de Mallorca, com a òrgan aglutinador d'una bona majoria d'ells, no havien cobert. I la seva primera tasca va ésser ben coherent amb els seus principis: l'elaboració d'un avantprojecte, capaç de servir al poble com a document de discussió per aconseguir una autonomia que, tenint en compte la postura de bona part de les forces polítiques que operen a Les Illes, s'albira llunyana.

Tal vegada convendria fer esment a l'avantprojecte de Cura que si, però crec que més que una detallada exposició dels seus punts, cal dir que és, simplement, un document per a discutir, modificable i perfeccionable. Un document discutible per parts i indiscutible en conjunt. Qui rebutja l'avantprojecte de Cura, en lloc de demostrar el seu desacord amb l'article ics, no fa altra cosa més que rebutjar la idea autònoma. Vull dir amb aquesta matisació, que l'avantprojecte, amb els seus encerts i els seus defectes, és vàlid perquè ens dóna peu, des d'una base real, a discutir la conformació del nostre futur com a poble.

LLORENÇ CAPELLA

NOVETATS DE L'EDITORIAL MOLL

Llorenç Capellà. Mallorca i el món obrer.

M. Costa i Llobera. Visions de la Palestina.

Llorenç Moyà. Presidi major.

J. Pons Marquès. Història i Política.

Josep M. Quintana. Menorca i l'autonomia.

Francisca Vidal i Bartomeu Canyelles.

L'oposició antifranquista a les Illes.

Distribució: LLIBRES MALLORCA. Fortuny, 5. Palma

Gabriel Bibiloni

L'autonomia se cita a Cura

Volem l'Estatut

El nom de Cura va fent història. En aquesta muntanya privilegiada per la naturalesa, balconada des d'on es pot contemplar i admirar la badia de Ciutat i el pla de Mallorca, on segles enrera Ramon Llull es lliurava a forjar una obra universal, en aquesta muntanya tingué lloc fa dos anys la trobada d'instàncies unitàries del paísos catalans. I ara, fa unes setmanes, un altre acte històric volgué tenir-la per escenari: la presentació al poble de Mallorca de l'Avantprojecte d'Estatut de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera.

La premsa local, més preocupada pel segrest d'un avió o per la jornada futbolística del diumenge que per l'autonomia de Mallorca, s'esforçà per minimitzar l'acte i per presentar-lo com un petit episodi més entre els que es produeixen cada dia entre algunes minories més o menys arrauxades. Però, manipulacions a part, foren al voltant del milenar de persones, les que el passat dia 13, es concentraren a l'explanada del santuari de Cura; una filera d'un quilòmetre de cotxes estacionats i un rodet de mil adhesius repartits pel servei d'ordre en són proves feaents. Homes i dones de les classes populars i de tots els racons de Mallorca que anaren a fer professió de fe autonomista, a fer camí cap al retrobament col·lectiu, a fer poble.

Des de les onze del matí havia anat arribant gent que, amb un «volem l'Estatut» a la solapa, ocupava l'àmplia explanada guarnida amb pancartes i amb multitud de senyeres or i flama de les illes, repetesc de les illes (que no és exclusiva del Principat com creuen alguns peponelles heràldics). A les quatre i mitja del capvespre callava la música que ambientava la festa i començaven els parlaments.

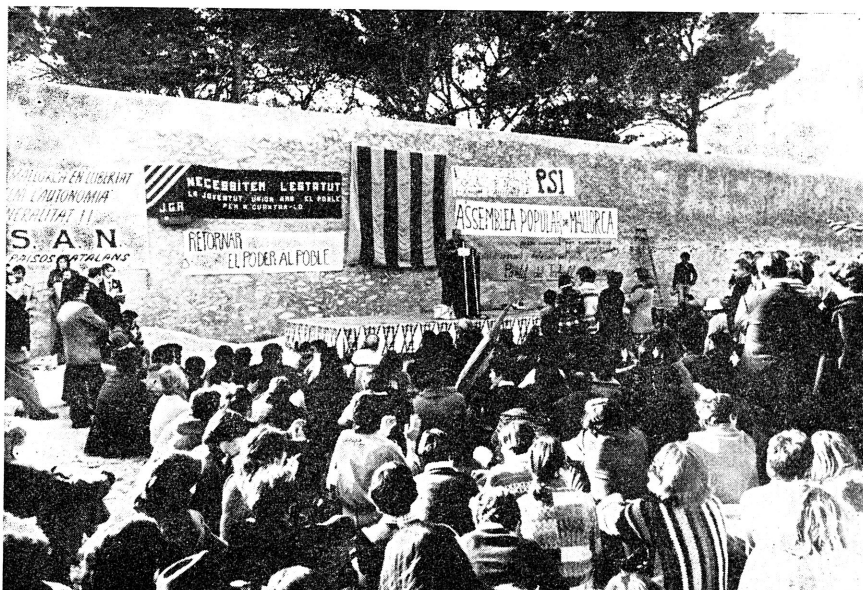

Foto Vicenç Matas

Discursos

Després d'un paraules de presentació de l'acte prengué la paraula Josep Maria Llopart que amb paraules carregades d'emoció recordà tots aquells que abans de 1936 havien lluitat per l'autonomia del nostre poble —Emili Darder, Francesc de Sales Aguiló, Guillem Forteza, Joan Pons i Marquès, Guillem Roca-Waring, Gabriel Alomar, Alexandre Jaume, Miquel Ferrà, Joan Timoner i Petrus— i assenyalà la línia ideològica del seu pensament: afirmació de la personalitat pròpia i irrenunciable de cada una de les nostres illes, afirmació de la personalitat pròpia i irrenunciable del conjunt d'aquestes illes, i plenitud d'a-

questa personalitat dins el marc dels paísos catalans. Aprofundint en aquest darrer concepte, Llopart afirmà: «que no ens vinguin amb la bubota, una mica massa arnada, del **perill catalán**, i que no ens repeteixin una vegada més que els mallorquins no volem esser una colònia de Catalunya. Es clar que no ho volem esser: volem esser senzillament un país català, amb institucions i amb govern propis, i amb la possibilitat de federar-nos lliurement, si ens convé i ens dona la gana, amb els altres paísos catalans. I tenim plena consciència que negar aquesta possibilitat de federació, esgrimint el perill de convertir-nos en una hipotètica colònia de Barcelona, és garantir la seguretat que durant

un parell de segles més serem una real i ben efectiva colònia de Madrid».

I acabà amb aquestes paraules plenes de fermesa i d'esperança:

«Som, doncs, allà on érem fa quaranta anys. Acabam de despertar d'un llarguíssim mal son. Es temps d'oblir i val més oblidar-lo. Ara cal tornar a començar, tornar a reprendre aquell fil secular que hem evocat i que es va rompre el 1936. Aquesta represa s'han limitat a dur a terme el grup d'homes independents que en un acte admirable de patriotisme, han enllestint la redacció de l'avantprojecte que avui presentam, avantprojecte que no pretén esser res més que això: un instrument de treball que pugui servir de base per a la necessària discussió. Ignoram quin serà el destí d'aquesta tasca, no podem preveure què serà de nosaltres ni del nostre poble, potser el futur ens té reservats encara altres malsons. Sàpiguen, emperò, tots aquells que, des de defora o des de dedins mateix, s'han esforçat i se seguiran esforçant per alienar-nos, per reduir-nos a colònia, per esborrar-nos com a col·lectivitat, per ocultar-nos la nostra identitat vertadera, per fer de nosaltres una província guanyada per dret de conquesta, que les arrels d'un poble són molt profundes, molt males d'arrabassar. Tendrem paciència, i si una altra prova duríssima ens està reservada, nosaltres mateixos o els que ens vendran darrera, algun dia, prest o tard, tornarem a començar».

Catalina Torres fou la segona a parlar i ho féu sobre autonomia i món obrer. «Fins ara —digué— les illes han estat mines d'or per a l'economia de l'Estat. On són els doblers que s'han guanyat i no s'han repartit entre els obrers? Es hora que prenguem postura definida de cara a una autonomia total de les nostres illes, a escollir els nostres representants per fer les lleis a tots nivells». «Als immigrants demanam que facin seva aquesta terra on treballen, que prenguin també part en l'autonomia de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera».

Va parlar en tercer lloc Joan Quetgles, qui explicà la gènesi, principis i objectius de l'Assemblea Popular de Mallorca. «A casa nostra —són les seves paraules— de petits ens deien «no et fiquis en política»; l'Assemblea Popular diu «mallorquins, aficauvos en política, perquè si no la política la faran els altres» «Hi ha un intent de convertir-nos en un poble folklòric. Davant aquest intent i els intents resignacionistes direm que no més hi ha una alternativa, un moviment popular que reagrupi les classes treballadores, els intel·lectuals i tots aquells que estan pels interessos de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera».

El següent a prendre la paraula, un dels més aplaudits, fou Joan Mas, una veu del camp que n'exposà la problemàtica i es referí a l'autonomia

com a única solució. «Es ben hora que se llevi aquesta marginació que s'ha creada durant quaranta anys d'inferioritat cap al pagès. Qualsevol pagès que visqui de la seva suor està per l'autonomia, única manera de llevar aquestes putes lleis que ens ha donat aquest govern centralista que hem tengut quaranta anys».

Sebastià Serra es referí a la responsabilitat de l'autonomia, tot fent un repàs del moviment autonomista en els darrers temps. «Començam a tenir un avantprojecte d'Estatut; si no n'hi ha un altre, que potser sigui millor, és perquè ningú no l'ha fet» «Avui un demòcrata que viu a Mallorca passa a ser un traïdor si no treu endavant el debat per la identitat del nostre poble, per la seva autodeterminació i pel seu autogovern». Assenyala que l'enemic de l'autonomia és l'oligarquia que controla l'escola i els mitjans de comunicació i llençà un dur atac a un diari local que «durant el franquisme ens deia que era democràtic i que avui és el joc bestial de l'oligarquia».

Finalment Llorenç Capellà parlà del contingut de l'avantprojecte i del seu entorn polític. «Aquest avantprojecte neix com a primera afirmació col·lectiva i pública de la nostra voluntat d'autogovern, quan comença a albirar-se una esperança democràtica dins el conjunt de nacions que formen l'Estat espanyol». «Aquí s'ha provat d'esmicolar una nació, a poc a poc, sense cap pressa, conscients els nostres opressors que la consciència nacional, romputs els lligams culturals i històrics que l'apuntalen, aniria apaiçant-se dia a dia, i de fet haurien aconseguit el seu propòsit cas de no haver topat amb una resistència ferotge dels habitants autòctons, que han mantingut dempeus l'única arma que no els podien robar: l'idioma com a mitjà d'expressió familiar». Explicà els punts principals del text i acabà amb una frase de Francesc de Sales Aguiló: «Mallorca, Mallorca nostra, la dels bons mallorquins, un dia tornarà ser nostra, t'ho prometen els teus fills».

Adhesions

Entre els parlaments s'anaven llegint les múltiples adhesions que havien arribat de persones, partits, instàncies unitàries i institucions: Assemblea Democràtica de Mallorca, Assemblea de Catalunya, Taula de Forces Polítiques i Sindicals del País Valencià i Asambleia Nacional Popular Galega. La majoria de partits polítics democràtics expressaren llur adhesió a la iniciativa de l'avantprojecte: MCI, PC, PSAN, PSI, PTE, PCE, Unió Democràtica de les illes Balears, Jove Guàrdia Roja, Joventuts Revolucionàries Catalanes i PSAN —provisional— (aquests dos últims del Principat). Es llegí també l'adhesió del Congrés de Cultura Catalana de Mallorca i d'Eivis-

sa i la de l'Obra Cultural Balear, tant de la Junta Directiva com de diferents delegacions locals, així com dels promotors de l'Escola d'Estiu. Una nota emotiva fou la lectura de les cartes d'adhesió de Francesc de Borja Moll, Andreu Crespí («quan sigueu vells com ara jo, estaureu orgullosos d'haver emprès tan noble tasca; per mi la primera que s'ha d'emprendre al nostre país») i Lluís Maria Xirinachs («això és obra de pau sòlida i de debò. N'estic joiós»).

Col·loqui

Després dels parlaments s'obrí un col·loqui, en el qual els representants dels diferents partits i entitats exposaren llurs punts de vista sobre l'autonomia. Quan el temps començava a refrescar, amb la gent una mica cansada després de romandre un parell d'hores drets, s'acabava aquell acte memorable amb el cant de la Balanguera i els Segadors.

Qui és autonomista?

Es clar que també hi ha hagut reaccions en contra. Es obvi. Alguns autonomistes d'aquells que ho són per no desentonar s'han apressat a declarar als diaris que l'Avantprojecte era utòpic, mancat de realisme, demagògic i pancatalanista; i no ha mancat el fantasiós que l'ha penjat a l'esquena d'un partit concret. Val a dir que no més un partit d'esquerra s'ha posat frontalment contra l'Avantprojecte. El seu líder, Emilio Alonso, ens assegurava en un article que aquell era superficial i demagògic, i quant a l'acte de Cura, el rebutjava per catalanista i comunista. Es una llàstima que no hagués dit allò de «rojo-separatista»; hauria quedat més bonic.

Com vaig dir a la presentació de l'acte de Cura, la batalla ha començat i amb cartes de cada vegada més clares. La lluita per l'autonomia és un procés creixent i irreversible. I a partir d'ara veurem cada dia més diàfanament qui és autonomista i qui no més s'ho diu. De dreta i d'esquerra, és clar.

GABRIEL BIBILONI

Antoni Serra

L'AUTONOMIA o el P. S. O. E. mostra les orelles de la legalitat

He repetit moltes vegades, jo crec que massa, que la cerimònia de la confusió que s'inicià a partir de la mort del general Franco no ha tingut aturall, ni en té, ni fa cara de tenir-ne per ara. L'esquerra, sobretot la canyí, hi col·labora activament. Els grans sacerdots insulars, sense deixar tudar ni un sol gest ortodoxal, hi estan jugant un paper considerable, però descoratjador, si tenim en compte la perspectiva de futur.

Trob que haurien de canviar els eslògans i adequar-los a las circumstàncies. Els en propòs alguns: «La confusió al poder», «Llibertat, amnistia, estatut de mescladissa», «No confon qui vol, sinó qui pot», etc., però no prosperaran, perquè són massa clars i es tracta justament de fer el contrari, d'embullar.

Naturalment, aquesta cerimònia de la confusió no ha sorgit espontàniament. L'esquerra, per molt esquerra i ortodoxa que sigui, s'ha desenvolupat dins un context clandestí ben concret, el dels quaranta anys de franquisme, limitada per la burocràcia feixista, i això necessàriament ha hagut d'afectar-la. La covada ha estat llarga i llarg també serà el període que haurem de mester per a enderrocar esquemes, per a superar apriorismes polítics, per a eliminar modes socio-polítics de comportament confusos i per arribar, des de la democràcia, a assolir una actitud aclaridora i clara des de la nostra realitat i no des de mimetismes i tics sucursalistes.

Ara, per exemple, tenim ortodòxies d'esquerra que, quan fan anàlisis i valoracions, parteixen i donen per bo el context franquista. Vull dir que accepten i «regeneren» Espanya/Nació/Estat, propugnen democratitzar-ne l'estructura burocràtica i deixar els problemes de fons (la realitat multinacional d'un estat) com sempre, és a dir, covant o, en tot cas, oferir una imatge regional o/i regionalitzadora. I tots contents. Després ens adonam que determinades posicions esquerranes són coincidents «en lo essencial», perquè hi ha diferències de matís importants, amb les de la dreta recalitrant i es immobilitista en això de les nacions, de les autonomies i en les exigències d'autogovern. El fantasma de la «unidad» (1) té un poder carismàtic per a l'esquerra més ortodoxa i per a segons quina esquerra heterodoxa, tot i que aquesta desfressi la ideologia de fons amb arguments internacionalistes més o menys malsonants (2).

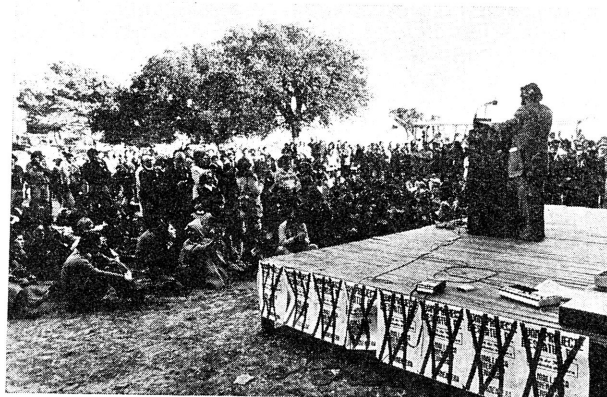

Foto Vicenç Matas

L'AUTONOMIA DE CURA

I bé, posats a parlar, després d'aquesta mena d'introducció, voldria referir-me ara al debat —ja sé que sóc benevolent utilitzant aquest terme— sobre l'autonomia que va plantejar-se abans i després de la presentació de l'**Avantprojecte d'Estatut de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera a Cura**. Al meu entendre, el que ha succeït ha estat alligador i, fins i tot, positiu per a tots. Els qui hi han intervingut, sense gaires manies, han mostrat més o menys el llautó, la qual cosa ens ha permès de descobrir els interessos polítics més immediats que defensen o que pensen defensar, quan comenci la bugada electoral. La classe política sucursalista i, en especial, aquella que té Madrid per capital de federacions provincials, ha atacat l'**Avantprojecte** i ens ha fet a saber que aqueixa no era la bona autonomia que desitjaven (no s'han aturat a pensar que l'autonomia desitjable és la del poble i no la dels interessos apriorístics o conjunturals del partit. Però, clar, com que resulta que el poble és només una paraula per a les eleccions, com ho és l'autonomia...) Sigui com sigui, això era d'esperar i no crec que ningú s'hagi sorprès gaire. Però a mi sí que m'ha estranyat la forma en què s'han produït els atacs: a partir de trivialitats, de sentimentalismes viscerals, d'elements d'una superficialitat, impropis d'un ésser polititzat i, per afegitó, dirigent de partit.

No crec necessari comentar les escameses agustianes de tot un ex-director de «Fuerza Nueva» sobre la diada de Cura, perquè són massa òbvies. Sí que comentaré, però, algunes de les opinions de l'ala esquerra, per tal d'ampliar una mica allò que vaig escriure al diari «Avui».

(1) Vull recordar unes paraules de Julio Caro Baroja: «...porque la conciencia de ser diferentes entre sí gravita aún en nuestros días sobre navarros y andaluces, aragoneses y catalanes, vascos y castellanos, como miembros de viejas naciones distintas, digan lo que digan los **unitarios**». Es molt recomanable la lectura del llibre d'on he extret la cita: **El mito del carácter nacional. Meditaciones a contrapelo**. (Seminarios y Ediciones, S. A. Madrid, 1970).

(2) Recordem com a un miting al carrer un militant d'un partit polític assenyalava que «yo hablo el castellano porque es la lengua de los trabajadores». Molt curiós. Els lingüistes s'han tomat a equivocar de mig a mig, perquè han ignorat que hi ha llengües per als treballadors, unes altres per als burgesos, unes altres per a la classe mitjana... No sé si també n'hi ha per al «lumpen» i per a la noblesa.

El primer dirigent de la Federació Socialista Balear del PSOE, el senyor Emilio Alonso Sarmiento, va fer una exposició, diguem-ne que a la contra, del seu pensament autonomista (vegeu «Última Hora», 18-III-77). En un castellà llampant el senyor Alonso pretèn de fer-nos creure que no ha entès què significa la paraula **Avantprojecte**. Almenys, no sembla haver acceptat que és una eina de treball per a debatre, esmenar o rebutjar, etc. S'estima més tirar pel dret i llençar carnassa a un poble desinformat, despolititzat, a veure si així es lleva de davant l'avantprojecte tan demoníac, tan «catalanista». Per això, a l'hora de valorar l'esforç de l'Assemblea Popular, es limita a treure a la llum els aspectes més superficials —la carnassa—, trivialitzant-ne els continguts, com quan fa referència a l'article set i a la senyera de les quatre barres... Sembla que en aquest sentit ens volen municipalitzar, és a dir, encolomar-nos els castelletes i la franja, tal volta perquè —Oh, coincidència— les aspiracions de les classes dominants durant el segle XV (les revoltes dels forans i ciutadans) s'hi sentien identificades, i no així les del poble (¿per què no llegir **Forenses y ciudadanos** de J. M. Quadrado? Si la qüestió està en fer erudició o anacronismes...). Però no acaba aquí. Tot se guit, ficat a historiador resulta que el senyor Alonso diu que l'autonomia no la perdérem —és clar, ens la llevaren— l'any 1715, sinó a la batalla de Lluçmajor (1349). Depèn, tot és relatiu, com efímera és la nostra vida. Posats a recordar autonomies perdudes, és de suposar que els talaïoters mallorquins, els àrabs mallorquins també la degueren perdre alguna vegada. M'equivoc? I, per acabar, diu: «...la autonomía que hoy muchos reclamamos, queremos sea diferente a la que se perdió en ambas fechas» (1715 i 1349). Però, és clar, no defineix aquesta «autonomia que muchos reclamamos». ¿Què serà, la típica d'una regió del cul de sac? ¿De Castella? ¿De Castellespanya?

LA NEGACIÓ DEL SOCIALISME DEL 36

Ja sé que els temps canvien, però sembla que les sucursals no perden calada per augmentar la cerimònia de la confusió de què parlàvem. Col·laboren a l'hibridisme d'un poble —el nostre— amb la finalitat de debilitar cada dia un poc més les pròpies senyes d'identitat. Per això, solen entrar sovint en contradicció amb el passat, negant-lo o oblidant-lo.

Podríem posar exemples pràctics. En els anys trenta, Alexandre Jaume (socialista, membre del PSOE a Mallorca) afirmava: «...nuestra lengua, nuestra raza y nuestra historia nos ligaban a Catalunya.../.../... hablar de mallorquinismo era desconocer en absoluto la realidad viva del problema o inventar entidades artificiosas y fantásticas.../.../... los mallorquines, quisiéramos o no, éramos catalanes de Mallorca». Quaranta-quatre anys després també un socialista mallorquí del PSOE, Emilio Alonso Sarmiento, ens dóna la visió oposada. «El catalanismo político (no el cultural), nos guste o no, es rechazado de plano por algunos sectores de nuestro pueblo.../.../... No al Anteproyecto presentado por superficial y prematuramente catalanista». Ja ho sabem: la catalanitat no pot plantejar-se políticament encara ara, perquè avui el centralisme espanyolista és el que domina —un exemple: el PSOE mateix, que per boca del seu Secretari General, el sex-pol Felipe González, utilitza una nomenclatura que deixa pocs dubtes al respecte— i davant l'evidència, abans de transformar la realitat, cal fer lerruixisme i cantar —jo no tenc cap filla que digui «hala!»— el pasdoble escaient:

Olé, torero
que te aclama
por tu fama
el mundo entero

fins que, un bon dia, de sobte, potser a trenc d'alba, ens hauran concedit l'autonomia de bracet amb Don Benito

o amb Burgos. L'important, al capdavall, és dividir, regionalitzar, provincialitzar o, en síntesi, practicar el mutilacionisme per a major glòria de les sucursals.

És clar que no jugarem a aquest joc mutilador els qui tenim una consciència nacional —i no és qüestió d'intel·lectuals **ancien régime**, precisament—, perquè, malgrat tot, inclosos els paranyx enllepolidors, som catalans de Mallorca al segle XX. Perquè les Illes només tenim dues alternatives polítiques de futur a partir d'una democràcia real i no purament formalista: ésser nosaltres mateixos dins el marc de Països Catalans o renunciar als anys de resistència com a poble i desaparèixer ofegats dins el cul de sac de Castellespanya. Les persones que constitueixen la classe política mallorquina van definint-se més o menys veladament en un altre sentit, però el futur encara continua enlaire.

Antoni SERRA

Si teniu intenció de comprar res de joieria, confeccions de pell, objectes propis per a obsequi, articles de viatge, perles, porcellanes, quadres d'esmalt, etc., potser tindrem exactament allò que vos interressi.

ENS SENTIREM MOLT
COMPLAGUTS SI TENIU EL
GUST DE VENIR, SENSE
CAP COMPROMÍS PER
PART VOSTRA, A VEURE
LA NOSTRA SELECCIÓ
D'ARTICLES

n a c a r

Jaume III, 19

Tel. 21 69 06 - 21 69 07 - 21 06 48

Palma de Mallorca

**UNA EMPRESA AMB INDISCUTIBLE
VOLUNTAT DE SERVIR BE TOTHOM**

(Amb molt de gust vos farem un 10% de descompte si esmentau aquest anunci)

LLUC inicia amb aquesta col·laboració de Josep Melià un ampli debat per tal d'oferir als lectors, en el moment polític present de les Illes, uns elements per a l'elaboració d'una teoria del Fet Nacional en el nostre país. Esperam que ens vagin arribant les col·laboracions que hem demanat i que s'hi vagin sumant espontàniament tots els qui tinguin una paraula per dir sobre aquest tema, tan viu en l'actualitat del nostre poble.

Nació i nacionalisme

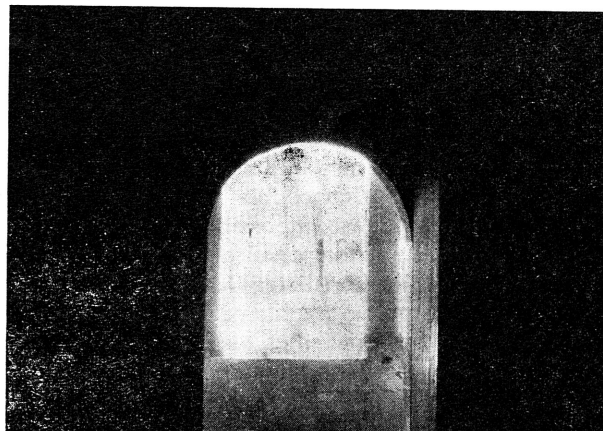
per Josep Melià

Han de coincidir, forçosament, la nació i el nacionalisme? La pregunta pot semblar una disquisició conceptual, un tema de laboratori. Però respon a una qüestió eminentment pràctica. Sobre tot de cara a aquells que volen subordinar el reconeixement del fet nacional a una declaració plebiscitària, a un pronunciament a cegues, pres des d'una alienació històrica imposada des de fora. Parlem-ne. S'ho paga.

Antoni Serra discutia no fa gaire el sentit voluntarista de la nació. En termes polítics, en canvi, s'admet sense polèmica que allà a on existeix una consciència nacional hi ha una nació, que la voluntat d'existir com a poble —el nacionalisme— és abastament per donar cos al fet nacional.

Crec que això darrer també és veritat. Però ben al contrari del que pretenen els falsos autonomistes, els oportunistes de la demagògia democràtica, ambdues proposicions no s'exclouen. Potser és una mica obscur. Però la qüestió és aquesta. La nació —el fet nacional— no és reduïble a un plantejament voluntarista. No depèn del fet que la gent se n'adoni o no. Existeix o no existeix. Per molt que l'hagin amagat darrera els tòpics de la desnacionalització i el colonialisme. En canvi el nacionalisme sempre és voluntarista, és un problema de consciència, de praxi política, d'acció efectiva. Pot haver-hi nació sense nacionalisme. En canvi un nacionalisme triomfant sempre acabarà per articular una nacionalitat. Encara que aquesta no existís prèviament.

En el nostre cas això equival al següent: el fet nacional existeix de manera objectiva, al marge de la consciència que d'ell en puguin tenir —més aviat no tenir— persones educades en el concepte imposat de l'unitarisme i el genocidi cultural permanent. Nosaltres, ho vulguin o no, som un poble. Un poble petit, si així ho voleu, combatut, arraconat, tallat pels ganivets de la derrota, però al capdavant de tot: un poble.

Els règims han passat; la nostra nació ha sobreviscut
(Foto Toni Martorell)

Aquest poble, per tradició, per llengua, per cultura, inclús per aquest sentiment difòs que fa que la gent es reconegui membre d'una col·lectivitat, pertanyent a una mateixa comunitat moral, existeix malgrat tots els entrebancs, les prohibicions, l'enfosquiment de les pròpies arrels, operat des de l'Estat i des de les classes dominants. Això, agradi o no agradi als que fins fa uns mesos eren antiautonomistes, antimallorquinistes, mai no s'expressaven en la nostra llengua i per descomptat que no l'han enriquida amb una feina cultural seriosa, segueix essent un fet viu. I això no es pot plebiscitar. Ja existeix al carrer, en el plebiscit quotidià, i perdoneu la cita d'un escriptor tan reaccionari com Renan, i no és problema d'uns quants vots de més o de menys.

Som un poble, tenim un fet nacional específic, constituïm, doncs, una nacionalitat, al marge

que això estigui refrendat o no per cap mena de legalitat. Ho hem estat sota els Austries i sota els Borbons, sota les Repúbliques i sota les Dictadures. Els règims han passat; la nostra nació ha sobreviscut.

Amb ferides, evidentment. Avui són molts els illencs que ignoren el seu passat, la grandesa de la seva ètnia, el compromís militant que comporta el pertànyer a una nacionalitat. I aquí és a on entra en joc la funció del nacionalisme, el paper activador, de creació de consciència, de mobilització, de clarificació. Això, és clar, pot existir o no, depèn de la sensibilitat dels que l'han d'encarnar, de la sinceritat dels plantejaments polítics. Per això hi ha tants de llops amb pell d'ovella, tants de falsos autonomistes que en comptes de venir a reforçar el sentit nacional el volen ofegar sota un caramull de paperassa administrativa sense nirvi ni pols vital. Són els descentralitzadors de la burocràcia, els que volen heretar l'Estat en lloc de transformar-lo, els delegats de les ideologies foranes, els caça-vots que abans venien caciquisme i centralisme i ara volen vendre democràcia i estatut amb la mateixa impunitat, amb idèntics fins.

El nacionalisme, en aquest sentit, és imprescindible per vertebrar la nació, per recobrar-la plenament, per evitar la seva destrucció sota els nous draps del verbalisme conceptual. Per això és molt difícil, per no dir quasi impossible, defensar seriosament la idea de la nacionalitat sense fer-ho des de plantejaments nacionalistes. I això, repetesc, no té res a veure amb un problema de majories electorals. Tots els nacionalismes han començat des de baix, amb molt poc arrelament polític perquè la consciència estava difuminada per la imposició de motlles culturals forasters, però la lluita política ha acabat per deixar les coses al seu lloc. D'ací que difícilment el nacionalisme es pugui jugar des de plataformes que prometen l'autonomia en nom del sucursalisme, sense centres de decisió pròpia, sobirans, a la base dels partits. Per entendre'n's: la nació és la realitat subjacent; el nacionalisme, la metodologia per redescobrir-la i copsar-la.

Des d'aquesta perspectiva, el fet nacional illenc, sepultat per tota la prosa acadèmica de l'unitarisme mal paït, té dos perills a davant: la utopia del passat i la utopia del futur. Són cómplices del primer enemic els qui creient que la història és irreversible, operen des de la filosofia dels dominadors, des de la seva concepció del dret i de la raó; potser, fins i tot, administrant caritat regionalista. Fan la cort al segon obstacle els qui, creient que el futur és d'una determinada classe, entenen que no hi ha més alliberament que el del proletariat. Es tracta, evidentment, de dues ficcions superflues, insostenibles des de la pròpia ortodòxia marxista, pròpies de lectures ràpides i mal assimilades. Són fruit d'un internacionalisme relatiu, d'un sentit elemental de la dominació i l'hegemonia. Ig-

noren, per exemple, el concepte de «classe nacional» essencial per a definir la relació entre el poble que domina colonialment i el que suporta la gramalleta de colonitzat. Uns i altres, a fi de comptes, tapen la realitat d'uns esquemes nacionals, representen el traspàs d'uns models culturals a la cultura subjugada. Obliden, en definitiva, que la nació no és un patrimoni de classe sinó un quadre de referència sociològica, un escenari del conflicte social. Neguen que el nacionalisme, que sempre ha d'ésser un moviment popular, pugui arrelar sense ésser l'altaveu de les glòries intel·lectuals, els prestigis i els diners de les grans organitzacions que disputen el poder —capitalisme i grans partits— marginant la veu dels pobles petits, proletaris ells mateixos encara que des de dins s'hi endevinin conflictes i situacions d'opressió. El fet nacional, en definitiva, passa per admetre que, de moment, els enemics naturals dels illencs mai no poden ésser altres illencs que sentin i estimin el país. Que entre uns i altres hi ha d'haver més punts de solidaritat, en tant s'arribi al reconeixement del fet nacional, que d'enfrontament.

En definitiva, que es necessiten grups nacionalistes a dretes i esquerres i, si arriba el cas, un nacionalisme interclassista i popular. Perquè és l'única manera d'impedir que d'altres aprofitin les nostres divisions per anular-nos, per seguir el procés de desnacionalització iniciat sota el dogma de la igualtat liberal i ara mantingut sobre el dogma de la voluntat general... de tots els que no ens comprenen ni ens accepten.

JOSEP MELIÀ

El Drach

BIJUTERIA DE NOVETAT

OBJECTES TÍPICS DE MALLORCA

Sant Domingo, 25 i 27

CIUTAT

TAULA RODONA

Partits davant el Nacionalisme Autonomia Països Catalans

Promoure avui un debat sobre la qüestió de l'autonomia té, per a la revista LLUC, un sentit de necessària recordança quan quasi tothom pensa en les eleccions.

Per aquestes planes obertes a la convivència autonòmica de les Illes volem que hi passin tots i cadascun dels grups i partits que tenen presència activa al nostre poble i que laboren els seus programes tàctics i estratègics, partint de les nostres realitats objectives, tantes vegades oblidades, marginades i menyspreades.

Llibertat, amnistia i estatut d'autonomia, han estat durant anys a tot arreu de l'Estat espanyol, els eixos cabdals de molts de partits del ventall polític. Ara mateix quan encara res està clar del tot, bé en val la pena de parlar-ne.

En aquesta primera convocatòria de la nostra publicació intervingueren, sense cap mena de predilecció sinó per un sistema d'elecció discrecional o segons les possibilitats dels partits i les persones, Miquel Tugores del «Partit del Treball d'Espanya»; Climent Garau del «Grup Autonomista i Socialista de les Illes»; Damià Contestí del «Partit Carlí a les Illes» i Joan Manuel López de la «Federació Socialista Balear del Partit Socialista Obrer Espanyol».—JORDI CREUS.

El fet nacional

MODERADOR: Com entenen, i es plasma als seus programes, els partits en els quals vostès militen, el fet nacional, la seva dinàmica i la seva concreció a les nostres Illes?

C. GARAU.—En primer lloc caldria precisar el valor i abast de la paraula nacionalitat. Precisament crec que podrà contribuir molt a clarificar aquest concepte la celebració dels Encontres de ciències humanes i socials, el primer dels quals va tenir lloc l'any passat a Perpinyà i el segon s'està preparant ací a Mallorca. La Facultat de Filosofia i Lletres de Ciutat i l'Obra Cultural Balear s'encarreguen de l'organització d'aquest segon encontre en el qual des d'un punt de vista estrictament científic, s'aniran aportant dades per aclarir d'una vegada el que cal entendre per nacionalitats. Amb això vull dir que segurament encara no estem en condicions de poder definir el concepte de nacionalitat referit a Mallorca o a les Illes. Per això nosaltres en parlar de Mallorca i de les Illes ens estimam més utilitzar el concepte de **poble** que ens sembla menys compromès. Esperam que els participants en els dits Encontres, com a capdavanters de la investigació científica, donaran dades que contribuiran a definir amb el màxim de rigor científic

el fet nacional. Els participants en el segon Encontre, que se celebrarà a Mallorca a la primavera de l'any 1978, no seran exclusivament del nostre àmbit cultural, sinó que hi haurà representants de Galícia, del País Basc, de Quebec, d'Escòcia, de Gal·les, de Bretanya i de totes les nacionalitats europees que hi vulguin participar.

Naturalment el fet nacional de les Illes es planteja en relació als Països Catalans, però, com que veig que la pregunta següent es refereix concretament a aquest punt, crec millor deixar per a després el que anava a dir ara.

D. CONTESTI.—Nosaltres, el partit carlista, sempre hem estat d'acord a reconèixer l'existència d'aquest fet nacional. Precisament el partit carlista, encara que això s'hagi volgut amagar per les propagandes oficials, va néixer, entre altres coses, per a la defensa de les nacionalitats. Ja des del primer moment Carles V va aixecar la bandera dels furs, cosa que significava d'una banda la defensa de la legitimitat dinàstica i de l'altra la defensa de les nacionalitats en virtut d'un pacte amb el poble. Per tant per a nosaltres no és cap novetat parlar de nacionalitats o de quasi nacionalitats. Ara, com deia el Sr. Climent Garau, és un concepte que es presta a confusions

i per això em semblen molt interessants els encontres de què ha parlat, de cara a precisar la idea de nacionalitat. S'han donat moltes definicions d'aquest mot, algunes ben interessants, com la de Prat de la Riba i la d'Almirall, però generalment s'agafen aspectes parcials: uns l'aspecte lingüístic, altres l'aspecte ètic, etc. Segons la meua opinió la nació ha d'esser un conglomerat d'elements naturals. Ara bé, quines hagin d'esser aquests, és una cosa que s'ha de determinar d'una manera científica. Seria molt interessant arribar a una definició que servís per a tots els països. Per una altra banda esperam que l'autonomia serà una solució o una de les solucions al problema de les distintes nacionalitats de l'estat espanyol. Determinar quines i quantes són aquestes nacionalitats o quasinacionalitats, també serà una labor d'estudi. Per tot això jo també crec com el Sr. Garau, que per ara és millor parlar de **pobles**.

O sigui, ja per acabar, que nosaltres no hem cregut mai en allò de «la nació espanyola» ni de «la lengua española», perquè per a nosaltres hi ha diferents nacionalitats o quasinacionalitats, seguint la terminologia de Vázquez Mella, i quatre llengües que són espanyoles. Que una d'elles sigui l'oficial de l'estat... ens hi resignam. Qualcuna havia d'esser. Però amb el ben entès que, espanyoles ho són totes quatre.

Resumint: acceptam plenament el fet nacional com una de les aplicacions del principi de subsidiaritat.

JOAN M. LÓPEZ.—El Partit Socialista Obrer Espanyol considera que la pluralitat nacional dins l'estat espanyol és un fet evident i innegable i,

per això, propugna per als pobles que constitueixen i configuren aquest estat, el reconeixement del lliure exercici de l'autodeterminació, a fi que puguin definir la forma que volen donar a l'estat i el sistema d'interrelacions que possibilitin la total autonomia de tots i cada un d'aquests pobles, i d'una altra banda el manteniment de la solidaritat entre totes les classes treballadores i els sectors populars de l'estat espanyol. Com a conseqüència preconitzam per a Espanya la forma d'estat federal, és a dir, que tots els pobles s'integrin dins l'estat mitjançant el seu pacte federal.

Respecte de la terminologia (nacionalitat, regió, poble) és una qüestió que avui dia es discuteix molt i per això nosaltres també ens estimam més parlar de **pobles**. Ara, és evident que Mallorca, les Illes, tenen entitat suficient com per poder parlar del poble mallorquí o del poble de les Illes, i per tant, com a poble, té dret a l'autonomia, que vol dir el dret a disposar d'unes institucions pròpies d'autogovern dins el marc d'unes relacions federals amb la resta dels pobles que constitueixen l'estat espanyol.

M. TUGORES.—Nosaltres també acceptam plenament el fet nacional i creim que negar-ho en aquests moments, seria voler seguir mantenint la repressió que han exercit fins ara el feixisme i les classes explotadores. Som un partit estatal, però propugnam per a cada una de les nacionalitats que componen l'estat espanyol el seu dret a l'autodeterminació, a configurar-se com a nació sobirana amb la forma d'autogovern que trobin més escaient.

De cara al futur pensam que, quan puguin determinar-se d'una manera to-

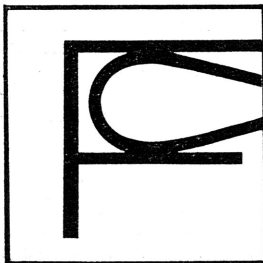
talment lliure, cal que triïn la forma de govern que creguin més adequada per al conjunt de l'estat.

Això seria en general; ara, en concret respecte de les Illes pensam que, malgrat l'ambigüitat de la paraula nació, reuneixen un conjunt de característiques que tothom ha acceptat com a definitòries d'una nació. Ara bé, trobam també que allò que en termes clàssics fins ara s'ha anomenat nació no és exactament aplicable a les Illes, per no haver-hi hagut un procés com el que s'ha donat, per exemple, a Catalunya per obra de la burgesia.

Aleshores creim que aquests problemes nacionals només es podran resoldre des del punt de vista de la classe obrera i del conjunt de classes explotades que es puguin ajuntar amb ella. Per tant creim que el futur antonòmic de les Illes vindrà determinat per la lluita que el poble haurà de sostenir enfront dels monopolistes i, fins i tot del capital estranger que, com és lògic, s'hi oposaran.

De tot això se desprèn que nosaltres som partidaris d'un autogovern per a les Illes i, fins i tot, que cada illa triï la forma en què es vol vincular amb les altres. Aquest autogovern haurà d'esser fruit de l'elaboració teòrica que puguin fer els polítics, però, sobretot, de l'aprovació i defensa d'aquest dret que en faci el poble.

Fotogravats A. Comas

- FOTOGRAVAT
- OFFSET
- DEPARTAMENT DE DIBUIX
- CREACIÓ GRÀFICA
- FOTOGRAFIA INDUSTRIAL
- ARXIU FOTOGRÀFIC
- NYLOPRINT I
- FOTOCOMPOSICIÓ

C/. Emperatriu Eugenia - 1 - D - teléfans. 294650 - 54 - PALMA.

Diario de Mallorca

un diari

per a tots els mallorquins

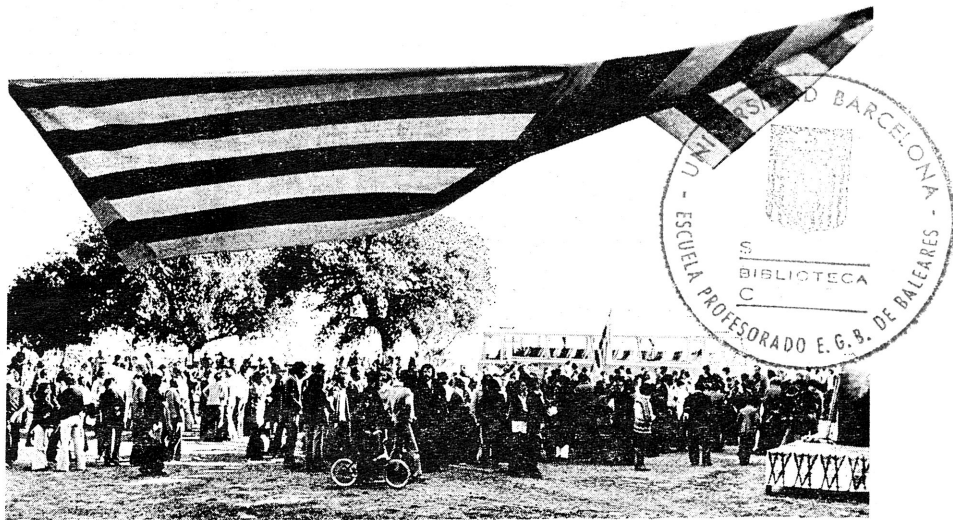
Països Catalans

MODERADOR: «Països Catalans» ha esdevingut una paraula, un concepte prou polèmic. Quina relació creuen que hi ha entre les Illes, Catalunya Principat, Catalunya-Nord, i el País Valencià? Com s'hauria de concretar, en un futur aquesta comunitat, amb quin sentit i projecció...?

CLIMENT GARAU.—Per a nosaltres el concepte de Països Catalans és una qüestió no resolta i que esperam i desitjam resoldre amb estudis i demostrar científicament. I dic que ho desitjam, perquè ens urgeix de cara a reforçar la consciència nacional. Vull dir que no creim que en aquests moments les Illes puguin subsistir com a nació dins un espai geogràfic i dins un context econòmic com el que tenim. Per això crec absolutament necessari que quedi ben clara la realitat dels Països Catalans.

Fins i tot des d'un punt de vista purament tàctic —és a dir, prescindint de la realitat innegable d'una comunitat cultural, històrica, lingüística i ètnica, prescindint fins i tot d'unes relacions comercials que són evidents i de tot el que poguéssim aportar a favor d'aquesta idea— hi ha la nostra actitud política (dic política i no filosòfica) partidària de la configuració d'un espai ampli que compregui el País Valencià, Catalunya Principat, el Rosselló, Mallorca, Menorca i Eivissa.

D. CONTESTI.—En principi estic d'acord, veig clarament les relacions que hi ha entre els Països Catalans. Però nosaltres preferiríem parlar de països de parla catalana. Com a tradicionalistes, ens agradaria que fos tingut en compte allò que abans es deia Corona d'Aragó o Confederació catalano-aragonesa. No sé fins a quin punt seria polític avui excloure d'aquesta confederació el regne d'Aragó. La llengua no pot ésser un determinant exclusiu o únic, perquè en el regne de València, per exemple, hi ha una petita part de parla castellana i no per això l'exclourem de la confederació, no cedirem aquest tros de València a Castella. Per altra banda hi ha una franja ampla d'Aragó (l'antiga Ribagorça i part de Sobrarbe) on es parla català i no per això deixa d'ésser Aragó. Aragó va formar part de la nostra confederació i totes les nostres glòries anaren indissolublement unides amb les del regne d'Aragó. Existeixen uns llaços de germanor entre els quatre països, que el govern de Madrid, a través de la història, s'ha esforçat a trencar. Per exemple durant la guerra entre Catalunya i el govern de Madrid, en temps de Felip IV es va produir una espècie de divorci entre Catalunya per una part i Aragó per l'altra i, precisament, el President del Consell d'Aragó, don Baltasar de Borja, es va

Que quedi ben clara la realitat dels Països Catalans
(Foto V. Matas)

mostrar partidari de declarar la guerra als catalans. Això demostra fins a quin punt l'acció del govern de Madrid va ésser eficaç de cara a rompre la unió entre els nostres països. No es tractava d'una unitat, sinó d'una unió; cada regne era completament autònom. Hi havia algunes coses en comú, molt poques: hi havia el Consell d'Aragó i unes Corts Generals que celebraven a Montsó, quan convenia, i que eren la suma dels parlaments de tots els regnes.

Per tot això m'estim més parlar de països de parla o de cultura catalana. A més, així s'evita que algú pugui pensar en una submissió de les Balears respecte de Catalunya o d'una supremacia per part de Catalunya. No hem de substituir el centralisme de Madrid per un centralisme de Barcelona.

J. M. LÓPEZ.—En general jo crec poder afirmar que el nostre partit està substancialment d'acord amb el que acaba de dir el Sr. Contestí respecte d'uns certs recels que desperta la denominació «Països Catalans». Per a nosaltres és d'una evidència total que entre Catalunya el País Valencià i les Illes existeix una unitat cultural, lingüística i parcialment històrica. Dic parcialment, perquè tenim també uns elements històrics anteriors a la Reconquesta que no crec que tinguem el dret a rebutjar. De tota manera creim que són convenients —i nosaltres els recolzam plenament— tots els esforços encaminats a intensificar els lligams entre aquests pobles. Però el terme «Països Catalans, tal com l'empren determinats sectors, pot suposar un intent apriorístic de considerar que

les Illes, el País Valencià i Catalunya formen una comunitat homogènia a tots els nivells, i això, a parer nostre, no és cert. Fins i tot les Illes, entre elles mateixes, ja tenen una problemàtica ben diferenciada. En tot cas, repetesc, nosaltres som partidaris de potenciar el màxim els lligams culturals i lingüístics fins a aconseguir una normalització total quant a l'ús oficial de la nostra llengua i aquesta normalització per ella mateixa ja crearà uns vincles, que de moment crec que no existeixen i que en un determinat moment històric podran fer que les Illes, el País Valencià i Catalunya sentin la necessitat de lligar-se amb un lligam superior als de l'economia i als de la política. El que no es pot fer de cap manera és prescindir de la voluntat del poble. Nosaltres creim que ha d'ésser el poble de les Illes qui ha de definir lliurement, en virtut del dret d'autodeterminació, el tipus de relació que vulgui tenir amb els altres països de parla catalana i amb la resta de l'estat espanyol.

M. TUGORES.—Com ja havia apuntat abans, a les Illes i al País Valencià no hi hagué com a Catalunya, una burgesia que anàs aprofundint en la lluita de cara a la nacionalitat, i per tant, si bé a les Illes i al País Valencià es donen certes característiques nacionals, no creim de cap manera que puguem afirmar en absolut que els Països Catalans, almenys en aquests moments, formin una nació. Ara, de cara al futur, també ja ho he apuntat abans, pensam que la qüestió nacional només la pot resoldre l'estat espanyol, el proletariat amb les seves lluites, en el seu

caminar cap al socialisme. Es el proletariat qui, en aquest caminar, ha de donar solucions en cada moment històric. En el nostre cas concret, el nostre partit preveu la formació d'una república democràtica que acceptarà el fet d'un estat multinacional.

En una primera fase que encara no serà socialista, però s'hi aproximarà, aquesta república, per obra de la classe obrera amb aliança amb altres capes i sectors populars, empenirà una lluita contra els monopolistes i els imperialistes. Es en aquest moment que nosaltres veim la possibilitat d'institucionalitzar el dret d'autodeterminació. Llavors és quan les Illes, en virtut d'aquest dret, podran triar entre lligar-se amb la resta dels Països Catalans per formar una unitat o bé lligar-se directament amb el poder central a través de l'autogovern que tinguin les Illes. De tota manera m'interessa que quedi ben clar que ha d'esser el poble qui ha de definir lliurement la forma com s'ha de realitzar la unió dels pobles o nacions, i fins i tot les províncies i regions, perquè nosaltres no acceptem l'actual configuració administrativa que respon al fisc i al control burocràtic del govern. Es a dir, que seran els habitants de cada regió o nació els qui, fent ús del dret d'autodeterminació, decidiran, segons les seves simpaties i segons els seus interessos, la forma que ha de tenir el nou estat.

C. GARAU.—Jo voldria, no replicar; però sí, fer alguns aclariments. Insisteix que no vull dir que el concepte de Països Catalans estigui demostrat; sinó que ens esforçam a demostrar-lo. Si reclamam per al nostre poble el dret d'autodeterminació, és perquè en un estat futur pugui triar el que més li convingui sense limitacions imposades per un altre poder, és a dir, per una classe dominant de tipus capitalista amb una força d'abast internacional contra la qual no podem lluitar, si no anam ben units. D'aquí ve potser la nostra derivació cap al socialisme. Nosaltres entenem que, si no és dins un àmbit socialista, difícilment se podran mantenir aquests drets. I això, malgrat que hi ha hagut experiències socialistes ben negatives en aquest sentit. Però confiam en l'esperit democràtic i en la bona fe que manifesten. De la burgesia no esperam altra cosa sinó allò mateix que ja va passar a Catalunya, i encara multiplicat, perquè llavors no existien les multinacionals que existeixen ara. Aquest és el problema.

J. M. LOPEZ.—Molt breument per dir —i em satisfà constatar-ho— que les diferències són més terminològiques que conceptuals. Nosaltres en principi no estam en contra de cap possibilitat de federació del nostre poble amb qualsevol altre poble, perquè precisament reconeixem el dret

d'autodeterminació del nostre poble i de tots els pobles que formen l'estat espanyol. Per això el que volem és que el concepte de Països Catalans no sigui definit per un grup minoritari de teòrics, com és el cas d'ara; sinó que sigui el producte de la lliure voluntat del nostre poble, i per això nosaltres, no sols no ens oposarem a les relacions amb els altres pobles que comparteixen la nostra llengua i la nostra cultura, sinó que, ben al contrari, les fomentarem a base de la normalització total de la nostra situació lingüística i cultural.

Compartim també l'opinió expressada pel Sr. Garau de la necessitat de mantenir vincles de solidaritat entre els altres pobles per lluitar contra els poders que impedirien o debilitarien la nostra autodeterminació.

M. TUGORES.—Referent al temor que ha manifestat el Sr. Climent Garau al perill de les multinacionals i dels grans interessos econòmics que hi ha avui dia —i en això diferim del que ha dit el nostre company del PSOE— nosaltres pensam que en la república democràtica a què aspiram, les forces ja s'hauran canviat fonamentalment a favor de la classe obrera i l'estat serà prou fort per fer front al perill de l'imperialisme mundial. Aquest estat, com dic, el concebem com una república democràtica formada voluntàriament per tots els

a'n Juan
de S'aigo

Casa fundada l'any 1700

Xocolata amb ensaimades calentes

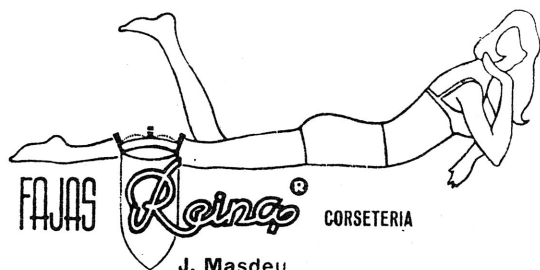
Gelats i quemullars

Obert tot lo dia

C/. Fiol, 11

Tel. 211653

Ciutat

FRUAS **Reina** CORSETERIA

J. Masdeu

Josep Tous Ferrer, 1 - Tel. 216033 - Palma de Mallorca

al servei
de la dona
jove i elegant

donna
corseteria

J. Masdeu

COLON, 62 - Tel. 216558
Palma de Mallorca

pobles de l'estat espanyol. Per entendre'ns, diria que allò que ara està fermat per la força, després hi estarà per una constitució lliurement acceptada i que permetrà que un poble pugui separar-se del conjunt, si així ho decideix per autodeterminació. Nosaltres pensam que la federació és una forma d'unió més parcial i més limitada. Per això nosaltres aconseguim com a primer pas, com a solució millor, aquesta república democràtica on tots ens trobam agermanats i units per la nostra pròpia voluntat. Per tant poc en això no seríem intransigents, és a dir, que si els pobles fent ús del dret d'autodeterminació, decidixin federar-se, nosaltres ho acceptariem.

C. GARAU.—Jo em referesc a la necessitat de formar un gran bloc amb els altres països catalans, perquè probablement, fins i tot dins un estat federal, seria difícil defensar el dret d'una minoria enfront d'una majoria. Es per això que també proposam la formació d'un bloc format pels pobles perifèrics enfront del centre de la península, però que consti que no tenc res en contra del poble castellà.

J. M. LOPEZ.—Només unes paraules, ja que En Miquel ha fet una contraposició entre la república democràtica i l'estat federal. El fet de no haver dit **república** no vol dir que no siguem

republicans. Si deim **federal** és perquè entenem la federació com a fruit del pacte dels pobles que la componen. El dret a aquesta autodeterminació significa que els pobles acorden lliurement viure junts unint per una part determinades competències federals i de l'altra conservant cadascun d'ells determinades competències autonòmiques. Es en aquest sentit que nosaltres parlem d'estat federal amb una forma republicana de govern.

Autonomia

MODERADOR.—Vists quins són, des del punt de vista dels partits que s'han reunit aquí, els principis bàsics del nacionalisme i la qüestió dels Països Catalans, ara convindria que tractàssiu el tema de l'autonomia: com s'ha d'articular el govern, com s'ha de redactar l'estatut, com resoldre el problema de les diferències entre les illes, en quin moment creis oportú començar a aprofundir en tots els aspectes de l'autonomia.

J. M. LOPEZ.—Per a nosaltres, Federació Socialista Balear del PSOE, autonomia vol dir, en principi, recuperació de la nostra personalitat com a poble. Significa que el nostre poble pugui disposar lliurement de les seves pròpies institucions d'autogovern. Ara bé, ¿com s'hauria de configurar aquesta autonomia? Crec que és una opinió compartida per tothom que s'ha d'articular sobre la base d'un estatut d'autonomia de les Illes.

Per a l'elaboració d'aquest estatut s'hauran de tenir presents una sèrie de qüestions: primerament el fet geogràfic, molt diferenciat del de les altres nacionalitats espanyoles, en segon lloc la forma com s'haurà d'elaborar, i en tercer lloc els continguts bàsics.

Referent al problema geogràfic, cal tenir present que la naturalesa ens planteja un problema que és el de la insularitat mateixa. És evident que les illes no són un tot homogeni, sinó que presenten una divisió en tres unitats menors: Mallorca d'una banda, Menorca d'una altra i Eivissa i Formentera d'una tercera banda. Segons la nostra opinió aquest fet presenta uns aspectes diferenciadors i uns altres aspectes integradors. Els diferenciadors consisteixen que cada illa (Eivissa i Formentera poden considerar-se com una sola illa) té uns problemes i unes característiques molt definits i específics que fan que els menorquins, eivissencs i mallorquins ens sentim aferrats a les illes espec-

tives abans de sentir-nos illencs en conjunt. Això suposa que, per evitar tota mena de suspicàcies, a vegades fomentades per sectors demagògics, el procés autonòmic s'haurà de fer d'una manera simultània i harmònica i en col·laboració en un pla de total igualtat.

Al costat d'aquests aspectes diferenciadors, n'hi ha uns altres d'integradors. Podem dir que al mateix temps que la geografia ens diferencia, també ens uneix en un altre sentit: tots som illencs i tots tenim unes necessitats comunes que ens vénen imposades per la geografia. Tenim també una llarga història que hem viscut junts. Per tot això crec que, perquè sigui viable l'estatut, caldrà que tenguem una articulació comuna, coherent i feta en col·laboració fraternal i so-

lidària entre totes les illes. Amb això vull dir que nosaltres som partidaris d'un estatut únic per a les tres illes, i no d'un estatut per a cada una de les illes, cosa que a la llarga podria provocar desunions i perjudicis.

Quant a l'elaboració de l'estatut, nosaltres creim que s'haurà de començar per crear un estat de consciència dins el poble, que afavoreixi el sentiment de la necessitat de l'autonomia. Això suposa una mobilització de la qual són responsables totes les forces polítiques democràtiques. I suposa també un acord de principis entre totes aquestes forces, per defensar, tant a nivell de l'interior de les illes com a nivell de l'estat espanyol, el dret a l'autodeterminació, el dret a l'autonomia, el dret a dotar-nos d'un estatut. Al mateix temps s'haurà de llançar una campanya per promoure estudis seriosos i aprofundits sobre tots els aspectes de l'autonomia abans d'elaborar l'avantprojecte d'estatut que s'haurà de sotmetre a l'aprovació del poble.

I respecte del contingut, crec que en aquests moments és molt difícil parlar-ne. L'única cosa que es pot dir és que necessàriament haurà de contenir una autèntica autonomia per a les Illes: una autonomia política amb òrgans d'autogovern, una autonomia econòmica i financera amb uns mecanismes de control rigorós de tots els recursos de les Illes, i una autonomia cultural i lingüística, cosa que suposa des d'ara una campanya forta i decidida de cara a la normalització de la situació lingüística i cultural.

M. TUGORES.—Fins ara tots ens hem declarat partidaris de l'autonomia. Això vol dir que, com més aviat millor, s'ha d'elaborar un avantprojecte d'Estatut. El fet de declarar-nos partidaris de l'autonomia vol dir també que, amb aquest autogovern de què parlava abans, hem de tenir el nostre parlament, hem de tenir la possibilitat d'elegir els nostres diputats, etc. Som

partidaris que cada illa tengui el seu organisme capaç de defensar els seus respectius interessos i avançar cap al seu progrés. Però som partidaris també d'un Estatut únic per a les tres illes, i per tant s'haurà de trobar la forma d'elaborar l'estatut mancomunament.

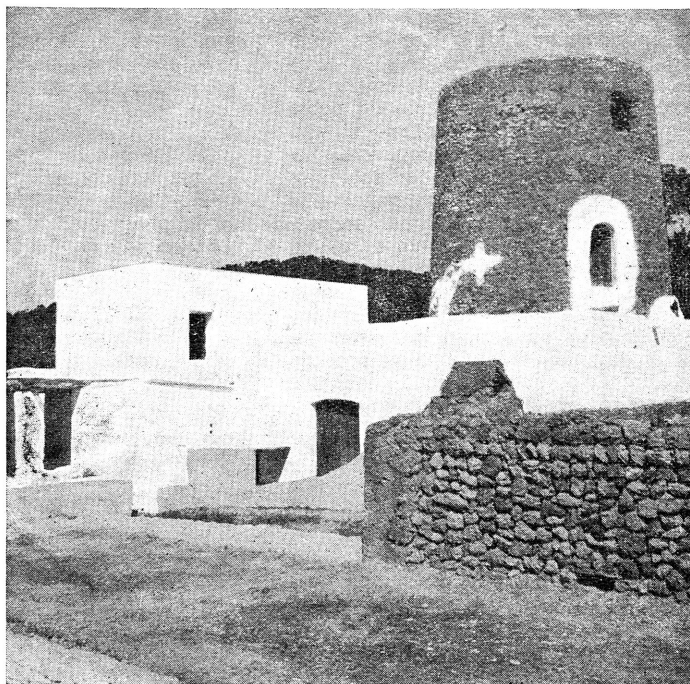
D. CONTESTI.—Per a nosaltres, Partit Carlí, autonomia consisteix en aquell dret inalienable que té tota comunitat a regir-se ella mateixa d'acord amb les seves necessitats, que únicament ella coneix i sap ben bé. Però el nostre concepte d'autonomia no es refereix únicament a les regions. Això seria l'autonomia duita al seu nivell superior. Després de les regions o nacionalitats o quesinacionalitats, ja ve l'estat. O sigui, que a part de les regions autònomes, i deixant a càrrec de l'estat central tot allò que és d'interès comú a totes les regions —cosa que suposa un estat federal i que descarta tota idea separatista— hi ha encara dins cada regió altres comunitats menors que també tenen dret a l'autonomia pel principi de subsidiarietat. Les comarques i municipis, per exemple. L'autonomia s'ha d'administrar de baix a dalt, ha de venir de la base.

Nosaltres, com a monàrquics, no solament no veim cap incompatibilitat entre les llibertats dels pobles i la monarquia, sinó que consideram que un estat federal és millor que estigui presidit per una monarquia, que no per una república; i respect el pensament de tots els qui no opinen com nosaltres. Si el Rei és rei d'Espanya, ho és, perquè és el Rei de totes les regions o regnes que la formen.

Respecte de les illes Balears, consideram que segurament seria millor que hi hagués un estatut o constitució comuna a totes les illes. Les Balears per a nosaltres seria una federació en petit, perquè cada illa tendria les seves pròpies institucions. Jo, precisament, tenc fet un estudi de constitució per al regne Balear, basant-me en els fets històrics i en els cossos legals de Balears anteriors al Decret de Nova Planta.

L'estatut que hem de fer no ha d'esser una cosa asèptica, freda, desproveïda de calor popular i que tant pugui esser nostra com gallega o basca, que és el defecte que per a mi tenia l'Estatut de Catalunya de l'any 1932, que, per altra banda, deixava al govern central una tal quantitat d'atribucions, que un se pregunta què quedava d'autonomia per a Catalunya.

Per altra part es deia Generalitat a una cosa que no ho era. La Generalitat havia estat un organisme concret i carregat de glòria, precisament, en defensa de les llibertats del poble. Ara també he vist un estatut, redactat no sé per qui, de les illes Balears, que parla d'una generalitat. Aquí no tinguérem mai un organisme amb aquest nom. No ens barallarem

per qüestió de noms, però jo sempre he sostingut que, si el nom no fa la cosa, la qualifica. I, tractant-se d'una cosa tan important com un estatut d'autonomia o una constitució, ens hi hem de mirar molt i hem de prendre per base la història, que no és altra cosa que l'experiència col·lectiva del poble. La tradició no suposa oposició a l'evolució o al progrés, perquè cal adaptar-la a les necessitats d'avui.

C. GARAU.—Crec que poques coses es podrien afegir a tot això que s'ha dit fins ara. Es encoratjador veure que tots estam tan d'acord en les coses fonamentals. Tots hem estat ben d'acord en la necessitat de l'autonomia, com a fruit del dret a l'autodeterminació del poble; però no perdem de vista que per ara no ens vindrà, sinó com un regal que ens farà l'Administració, com una almoïna, i aquí és on jo veig les grans dificultats. Recordem com va quedar l'Estatut de Catalunya després d'haver passat pel sedàs de les Corts.

D. CONTESTI.—Contestant al Sr. Climent Garau, vull afirmar que de cap manera l'autonomia no ens ha d'esser atorgada o concedida per l'Estat. L'Estat s'ha de limitar a reconèixer un dret inalienable i ha de restaurar allò que va usurpar pel Decret de Nova Planta. No, l'Estat no ens ha de regalar res. Aquesta autonomia no se va perdre per la voluntat dels pobles, sinó per una imposició cesarista i centralista, inspirada per la política estrangera, com tots els mals que ha tingut Espanya. Ara bé, no crec que arri-

bem a l'autonomia de cop i volta. Hi anirem per graus. Després de tants anys de centralisme, ja hem perdut l'hàbit de governar-nos, però això no vol dir que siguem un poble ingovernable.

C. GARAU.—Naturalment que el recobrament de tots aquests drets suposa una lluita aferrissada en la qual haurem de participar tots. I el moment final en què s'aconsegueixi la total autonomia, jo el definese com un moment d'alliberament total. Aleshores ja podrem parlar d'una confederació, perquè serem absolutament sobirans. Per tant l'autonomia, per mi, no és més que un pas cap a aquesta situació d'alliberament total.

**Transcripció
de PAU LLABRÉS**

L'Església nostra

i les nostres monges

per Josep Amengual

En uns moments no gaire oportuns per a mi se m'han encomanat la presentació del llibre «**La integració de les religioses a Catalunya**», Montserrat 1977, 175 ps.

La comoditat i també la fidelitat em fan prendre unes retxes del pròleg, on ens assebebam que el contingut d'aquest llibre és el fruit d'un simposi que del 12 al 14 de març 1976 es celebrà a Montserrat «sobre la inserció de les religioses a Catalunya, organitzat per algunes religioses especialment preocupades pels problemes d'aquesta inserció —a nivell cultural i a nivell pastoral— presenta, dels quals sovint no tenen consciència les mateixes interessades».

El pare Hilari Raguer va presentar l'aspecte eclesial i civí del tema, subrallant la necessitat i alhora la dificultat d'integrar-se plenament a Catalunya. El pare Miquel Estradé explicà una sèrie d'experiències concretes (...) de les dificultats trobades en els intents d'integració i de resultats possibles assolits. (...) El pare Josep Masot resumí l'història contemporània de l'Església catalana, fent-ne veure les particularitats —que la diferencien fortament del conjunt de l'Església peninsular— i assenyalant pistes per retrobar el sentit autèntic de la tradició en una inserció i reinserció al país. Totes aquestes conferències foren seguides d'animats col·loquis, en els quals participaren amb franquesa i cordialitat tots els presents. (p. 5)

No pretenc traslladar punt per punt les reflexions dels autors de les ponències de Montserrat. Moltes no serien aplicables. Tampoc consider just parlar de les religioses, quan haurien d'esser elles mateixes que ho fessin, i llavors, a Mallorca ni capellans ni religiosos, com tampoc ensenyants,

professionals, empresaris, polítics i administratius, com a grups no ens hem lluit gaire, i just la gent senzilla que uns, i altres hem servit i també explotat, té el dret a tirar la primera pedra.

La meua experiència es veu limitada en el temps i en els contactes. Per això els haurà d'ordenar un poc i també en manllevaré alguns altres de més interessants per a oferir un petit ventall florejat.

DEFORMACIÓ I SEGRESTAMENT DE LA NOSTRA HISTÒRIA

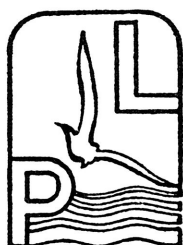
«Diu un gran especialista en ciència política, Maurice Duverger, que el factor més decisiu en la mentalitat política de la majoria dels homes és la classe d'història i geografia nacional de l'ensenyament primari, i a nosaltres —a la majoria— se'ns ha ensenyat desde menuts que...» (p. 9), i el pare Hilari Raguer continua indicant els retalls a la personalitat de Catalunya. No cal dir que a Mallorca el problema són més greus. Catalunya al menys té el punt de partida que entre «català» i Catalunya hi ha una connexió palesa. Entre nosaltres el origen de l'actual poble de Mallorca i de la seva cultura són tan desconeguts i borrosos per molta de gent que hom quasi està temptat de reconèixer un nou fenomen a lo «Melquisedec» sense pare ni genealogia.

Perquè si tornam més enrera sabem la sort que han corregut el terme «lber» i «celtíber» etc. Però no se'ns ha informat gaire sobre els corresponents avantpassats illencs. Llevat dels foners i de qualche naveta, un mallorquí no té gaire més coneixements. Més tard hom aprengué noms de reis visigots i a Mallorca mai n'hi hagué;

aprenguérem la interpretació nacional-catòlica d'Hermenegild, del concili toledans i mai ens assebebam que cap bisbe illenc els frequentà i que els cristians mallorquins també experimentaren conflictes arrians, però amb els vàndals que ens governaven des de Cartago, i que llavors ja era llarga la tradició de lloc de desterro de les nostres terres. També sabem que es perseguïen jueus a la Península, però hom ignora que a Menorca hi hagué uns dels fenòmens més espectaculars i dramàtics de conversió de jueus, segons informa Sever de Menorca en la seva Circular, de difícil datació (any 418?). I tothom té com a fita inconcusa el 711, com a començament del domini dels moros, quan ens quedarien molts decennis d'història com a reducció bizantina, que, dissortadament a penes coneixem. No cal esmentar l'estructura socio-econòmica, puix fou absent el seu estudi.

Posades de banda algunes anècdotes del rei En Jaume, hom ignora la nostra sort posterior. Ni tan sols la nostalgia ens parla del Rosselló. Tampoc són nombrosos els que coneixen els noms dels cartògrafs i menys els qui s'expliquein el sentit de llur tasca. Es pot parlar d'esclaus, i ben pocs poden pensar que aquí n'hi hagué i se'n mercadejaren. El Repartiment és paraula desconeguda.

Hom nom Rosselló, i no té idea d'on ve, però sab que Fernández ve de Fernando; és anticatalà de sempre i resulta ser un Barceló, un Massenet o un Vallespir; hom es diu March o Nicolau de Llinatge i no cau en la compte de que un amic el batejaren amb aquest mateix nom, encara que el registrassin com a Marcos o Nicolás. I, clar, al «Colegio» pronunciam els llinatges «en perfecto castellano».

PARTIT LIBERAL
BALEARS

PARTIT LIBERAL EQUILIBRI EN LLIBERTAT

En el CENTRE de Palma: Plaça Santa Eulàlia, 7-2.ⁿ-9.^a

I així és ben possible que hom parli de «Raymundo Lulio», i sàpiga més notícies de les Cantigas d'Alfonso Déci-mo el Sabio que de les gran Cròniques Catalanes.

Fa goig omplir-se la boca amb el nom de l'«Hispanidad», ignorant que Amèrica per segles ens fou fruita prohibida. «El Siglo de Oro» tan admirat, els mallorquins el passaren a força de fams i pestes, i damunt el prototipus de rei «Felip II, el Prudente» cal dir que entre els actes de prudència hi compta l'haver tractat els nostres avant-passats com «a nació estrangera» a l'hora de fer comerç a Sevilla. Això de que el separatisme no comença a la perifèria sinó al centre no és més que una formulació moderna d'un fet de sempre. Com que dins la historiografia oficial els borbons no foren tan afavorits, acab aquí, no sense recomanar els escrits de J. Massot i Muntaner sobre la guerra civil i el seu entorn, per no fer el ridícul de mantenir mites en els quals ni els que els fabricaren ja ni en volen sebre res.

Som conscient de que ha presentat una caricatura de les notícies d'història que corren entre nosaltres. Però se'm pot perdonar l'exageració si dic que no fa una setmana que un grup, entre els quals no hi faltaven ensenyants, mirava tot astorat davant moltes reflexions semblants, acabant per confessar que saben ben poc de la història del nostre país.

Per això m'ha agradat conèixer la tesi de M. Duverger que he esmentat més amunt. M'ha estat una formulació de lo que pensava. I aquest punt de vista el vaig compartir amb el notari Joan Verger, que va preparar un estudi molt entenedor per a la Ponència V.^a de la Setmana de Pastoral Urbana, i, donat que no trobà lloc dins els fulls publicats aleshores, crec que seria encertat que l'amic Verger ens en donàs un treball complet, tal volta a aquesta mateixa revista.

FER POLÍTICA

Aquesta acusació és una de les nostres gran dissorts, donat que l'activitat política just ha estat permesa si era la de l'asentiment.

El nostre poble, que no s'ha pogut plantejar amb claretat quí és i cap on va, es troba fatalment encaminat cap a l'acomodació però per vies de renúncia. I si afegim que la política cultural de segles i per uns esdeveniments poc venturosos arribam a tenir uns sentiments tocats d'anticatalanisme, de desconeixement dels valencians, i just ens afirmam com a «no forasters», arribam a trobar-nos tot sols davant la renúncia a les petites agressivitats.

Aquesta mentalitat la tenen molts ensenyants de l'església. Dins i fora de la ja sovint anomenada Setmana de pastoral es pogué i es pot sentir que l'ensenyament de la llengua és política, com ho és dir-hi les misses. I l'església s'ha d'abstenir de fer-ne

(es sobreentén de la que no és la dels altres). Posar el testament del General Franco devora el santcrist, o dins la pròpia cambra, com he vist, no és fer política.

Som un poble vençut, i els formadors de la consciència del nostre país no se n'han temut. Crec que aquesta és la ferida més greu que se'ns pogués fer.

I, dit sia de passada a la S. P. urbana encara es mostraren més alienats els cristians del moviments laicals. Llur problemàtica fou netament espiritualista, sense gaire excepcions, i els col·loquis es feren en castellà, just interromput per alguna intervenció meua, que alguna vegada fou seguida pel bisbe Teodor, que no aconseguí imitadors. Amb humor ell em feu veure que havia copsat les meves intencions.

D'altra banda, la presència dels vicaris generals de Bilbao (Ubieta) i de S. Sebastián (Isasti) no just no feu canviar de llengua als setmanistes, sinó que l'haver mantingut el català com a llengua normal fou elogiat per ells.

LA MANIPULACIÓ DELS SENTIMENTS

L'haver-nos amagat la nostra història ens ha fet viure per unes gestes, sempre heroiques, d'Espanya. Per aquest camí... La interpretació històrica que ens ha ocultat el passat nostre i en ha inflat de gestes heroiques sempre al servei de Déu. Per aquí la unitat de l'Estat Espanyol es quelcom sagrat. I ho tornen repetir forces polítiques continuistes. Tothom té dret a pensar com trobi; però d'això, passar a dir que les relacions concretes actuals entre els països hispànics sien «cosa sagrada», es un abús, i ho serà mentre no hi hagi una autèntica igualtat cultural, i una aplicació justa dels drets dels pobles conculcats tantes vegades en nom d'una unitat sagrada. En canvi la doctrina de l'Església no comença per consagrar les estructures d'opresió, sino els drets dels pobles al seu ple desenvolupament, entre els quals hi pot entrar la independència política (Pacem in Terris 96).

Convé no adorar més déus que el vertader Déu.

I si és fàcil arrencar adhesions partint de sacralitzacions abusives, també una pedagogia pot fer veure quines són les aspiracions dels pobles, entre ells el nostre; fer veure quins són els seus drets i la seva dignitat sens que a la primera i a la segona ja hi hagi que rompre, però si lluitar valenament. I això ho entenen religioses mallorquines i peninsulars. Alguns majors no fa gaire que després d'una petita conferència concloueren espontàniament: «I això és bo».

A fer abominable la paraula «separatisme», a Mallorca s'hi ha afegit un altre pretext. Aquí s'ha donat per provat que els catalans i bascs nacionalistes eren «esquerrans». Aquí es confonen dues coses: nacionalisme

amb esquerra, i que ser esquerrà es quelcom de fatídic. I així damunt la càrrega negativa que té posar en qüestió la moderna i imposada organització de l'Estat Espanyol —modernitat sobre la qual hom no hi ha reflexionat— s'hi afegeix la idea que a més d'antiespanyol, hom fa costat als «enemics de l'església».

Així si ja s'ha donat sentit pejoratiu a «separatista», aplicat a qui just vol viure segons l'herència d'uns pares naturals, s'hi afegeix el qualificatiu de «comunista», a qui promou les escoles de mallorquí, qualificatiu emprat encara a 1976, per una persona dirigent d'un col·legi d'Església.

Aquesta manipulació també té caïres paternalistes, com la d'un moderador de la S. P. U., que després que hom demanà que no es parlés de llengua oficial de l'Església a Mallorca, sinó de llengua del poble de Mallorca com equivalent de la llengua de l'Església de Mallorca, puix la categoria «llengua oficial» no es del dret eclesiàstic, i a més, mai l'església pot adoptar una actitud que la presenti com a distanciada i imposadora. Aquest raonament oferí un pretext per alliberar a les que s'anomenen «pobres monjitas que han estado calladas por no hablar el mallorquí». Però «las monjitas», no totes ho són, i una, la única que es sentí al·ludida, digué que estava d'acord d'acord en que la nostra llengua es mantingués per més que ella no la parlàs. I fora ella manifestà lo molt que li ha ajudat una germana seva, misionera al Brasil, i parla el portugués, i si vengués a Mallorca parlaria mallorquí!

Per això, tenen raó unes religioses peninsulars que em digueren fa poc, que són més tard moltes mallorquines les que no aprenien la pròpia llengua i cultura. Al CETEM hi ha religioses americanes i peninsulars que fan esforços i escolten i llegeixen en català.

Una altra manipulació dels sentiments es dóna quan en nom de l'universalisme i de l'adaptació, —exigències catòliques— a l'haver-hi una persona de parla castellana, tot ha de canviar. Però això no és adaptació, es aberració! El missioner és un servidor no un senyor, ni colonitzador. Els missioners castellans d'Amèrica que admiram feren, no just catequesi, sinó catecisme en guananí etc. Els qui ho entengueren d'altra manera fa estona que la història els ha jutjats. A qui se li passa pel cap pensar que un poble s'hagi d'acomodar al missioner. Aquesta es una altra interpretació espanyolista, com la de la «llengua vernàcula oficial».

¿Arribarà el moment en què no decapitem el nostre poble dels drets? Un dels promotors de les celebracions de l'any sant digué a Lluc que era més pastoral fer-les en castellà! Sort que això a Lluc fa estona que es resolgué en bon sentit. Bons foren els priors J. Verd i M. Ollers per a produir, traduir i predicar en mallor-

quí. I prou que ho experimentà el governador De Meer anys més tard. Per cert, un religiós molt amic em comentà encandallitzat, la feta amb el governador, afegint que tot Mallorca en parlava. Li vaig respondre que el governador no es senyor nostre, i a la pregunta sobre qui li havia donat tals informacions, em respongué que al seu poble i al meu. Vaig quedar decepcionat. El seu poble no arriba a mil ànimes, i al meu un llogueret des de sempre, i a ca meva no en sabien res, i no se n'haguéssin escandalitzat, al contrari! Aquesta vegada sí que la roqueta em tornà petita!

Lament que alguns religiosos i religioses no prenguessin l'Escola d'estiu per a incorporar-se al ritme de molts ensenyants. Alguns grups polítics tengueren més barra. Posaren la taula, amb persones, insignies i fulls en castellà, sota un gran rètol: «Volem el català a l'Escola». Ni tan sols els ensenyants religiosos han sabut ser oportunistes!

MALLORQUINISME FOLKLÒRIC

Aquí hi entren els religiosos de les sopes mallorquines a Sevilla o Madrid. Els qui admiren la natura i comencen a saber perquè serveixen les plantes. Tot és bo, però es poc. Mallorca és més que un lloc de turisme o d'una caixa de nostàlgies.

Per això crec que no qualsevol literatura sobre Mallorca és fer poble. Record molt bé que quan a 1958, a Ciutat tingué lloc una «Semana Nacional de Litúrgia», la Sala d'actes de Sant Francesc visqué uns moments, alshores, dramàtics. Un prevere amb molt d'ènfasi cridava: «los vascos han invadido Lluc», i ja era al portal el bisbe Enciso. El capellà ni sabé com compondre l'escena. Havent conegut després el discurs tan cordialment antibasc del dit bisbe, quan a 1937 inaugurà el seu rectorat al Seminari de Vergara (vegeu Bol. Of. Ob. Vitoria 73 (1937), no crec que es sentís especialment ferit com a basc amb aquelles paraules. A part que aquest es referia a que a Lluc hi havia una inflació de música del mestre Luis Urteaga. I es ben cert que les seves composicions eren nombrosíssimes, però les de tema lucà totes eren sobre text català, quan encara es seguí cantant, per anys, el «Pequeño oratorio» del Sr. Vich amb text castellà del Dr. A. Caimari.

A part d'això a Lluc hi havia una colla nombrosa d'estudiants filòsofs i teòlegs de Navarra. Però cantaven en català sens conflictes. Cap membre de la comunitat mai predicà en castellà per això, si no era per actes de caire intern, com la inauguració de curs, cosa que no feien alguns invitats en temps del bisbe Hervàs, en què era freqüent el tema del «Año Mariano» de 1948-49. Just anys mes tard es plantejaren alguns problemes, quan es feu més forta la consciència cultural dels mallorquins. Però hom pogué

escoltar a vegades a un navarrés que dirigia la funció en mallorquí. Com també s'ha donat el cas que un capellà de Bermeo a 1975 volgués celebrar en català a La Real, i, li fes les lectures un navarrés. I tot això per pròpia elecció!

I això ha cuat entre els qui visquen a Lluc una llengua molt útil per seguir parlant de qüestions de la comunitat dins el «metro» de Madrid o dins un «colectivo» de Bons Aires. La «invasió» no fou, ni de molt tan desastrosa com la dels mallorquins a la Seu que començà el Rei en Jaume.

Pocs anys després d'aquells fets hi hagué la trista amenaça de suspensió «a divinis» del P. Cristòfol Veny per voler mantenir la meitat de la revista LLUC en català tot i no esser un fet de competència eclesiàstica, i estar autoritzada pel ministeri estatal de

Un nou estil de ser monja avui?

propaganda. Però no tot és trist al recordar el bisbe Enciso. La seva promulgació de la traducció del «Catecismo único para España» (20 nov. 1961), ens el presentà paternal davant el fet de que els infants mallorquins no eren beneïts quan se'ls deixava dir les oracions «en mallorquí» ans bé «su lengua se soltaba con una agilidad asombrosa». I això als col·legis de l'Església, als de l'Estat i d'altres entitats. ¿Qui diu que els mallorquins som travats al parlar? Cal ser objectius, qui més pogué impressionar el bisbe Enciso foren les religioses, ja que ningú com elles ha ensenyat a pregar a Mallorca! I sentir a un rector de pagesia que fa les misses en castellà perquè el mestre ho és i la monja també! D'aquest desveri no en deu tenir la culpa el Concili?

El P. Raguer cita el P. Claret que deia: «Aneu ensenyant el catecisme en castellà, que ells reneguen en català i es condemnaran en català».

Posats en to apocalíptic recordem el capellà mallorquí del segle XVIII que deia que «predicar en castellà el diabòlic i adient perquè els joves mai aprenguin la llei de Déu».

Que lluny ens trobam de quan fa dos segles els canonges posaren plet al bisbe Diaz de Guerra, perquè, cumplint ordres reals, havia manat predicar en castellà a la Seu!

Tots hem preferit la despersonalització, fent-nos forasters a ca nostra. Les congregacions femenines eren populars, fins i tot en el vestir. Models importats les han allunyat del poble. I ja a principis de segle, un franciscà, trobà lleig que les missioneres dels SS. Cors manlevassin formes rígides de determinada orde. Tenia raó.

COM A CLOENDA

La unió diocesana de religiosos de Mallorca al moment de la seva consolidació ha optat pel català com a mitjà d'expressió normal, amb traducció del que faci falta per a la millor comprensió. Ja això bastaria per a donar l'enhorabona als qui ho fan possible. I alguns noms de la directiva ens donen garantia de que aquesta oronella farà estiu. La CONFER femenina acaba de publicar en no. 12 de «Comunicació» tot en català. Esperem també que no sia just perquè el pare Estradé donà la conferència en la nostra llengua. Els signats de la nota també poden oferir una continuïtat en la fidelitat al nostre poble.

Les religioses catalanes es comprometeren a una revisió permanent del grau de la seva integració a Catalunya. Voldria esperar que a Mallorca religiosos i religioses que encara tenen tant de poder dins l'ensenyament, tendran el coratge de revisar la història que ensenyen i si ensenyant-la, desitgen pel nostre poble la llibertat i la dignitat. També caldria esperar que l'ensenyament de la nostra llengua no quedi al nivell de les desaparegudes «Tres Maries».

I acab amb una qüestió comercial. M'acabau de dir que a Catalunya el breuari en català s'ha obtingut a 1.000 ptes. per capellà. Les altres 1.000 (?) les ha pagat el bisbat.

En la hipòtesi de que el Palau tenguessin un acudit semblant, ¿quants capellans i cases religioses s'hi apuntarien? La Comissió de Litúrgia, que tants d'esforços ha fet per a la normalització de les nostres celebracions podria fer-nos un servei d'intermediari! De l'existència de la «Litúrgia de les hores», ¿qui en tengué coneixement?

JOSEP AMENGUAL I BATLE

d' *Antologia* (1973-1976)

*Tant de soroll, silenci,
voluntat i presó;
tant i sols un paper
blanc, sens ninguna flor.
Tanta por, tanta tarda,
tanta de sol i d'oratge;
tant de bosc, tanta parla,
tant de vent i sols l'arbre.*

*La flor tancada
fora la gàbia,
mentres l'ocell
creix en el test.*

*No digueu poble,
que no som poble:
som camp.
No ens enganeu de paraules
de sol, de terra o de pa.
La vostra pluja ens embafa,
el vostre vent ens desfà.
No.
No digueu poble,
que no som poble:
som blat.*

de *Camí sens fi* (1976-1977)

«Hasta el fondo del coche tendrá
aurora»

(J. Guillén)

*Algun demà s'obriran les gran
[paraules.
(Aquestes, no. Unes altres).
Seran de raïm, de festa, d'auro-
[ra*

*—les roses, fins i tot,
tendran nom de més bellesa—.
S'alçaran altíssimes
en els miralls de casa,
com altars magnífics
on hi ballarà l'home.*

POEMA MAGIC

*Vent.
La paraula sola.
Aigua.
Tu, arran de terra.
Terra.
La vida seca i dura.
Foc.
Tal volta, el misteri...*

*Camí sens fi
mai acabaràs
de goig, de dol.
Camí de dia,
escrit, estret.
De cada estel
trauràs lliçó:
hauràs après
que tot serveix:
res no és en va.
Camí de nit,
estret, escrit.*

Francesc Casanovas

Selecció del recull de poemes

Sense nom i sense groc

*Saps que en tenc de por
que aquest no hagi estat
el vers de la fallera!
Mira, t'ho explicaré,
ha succeït de la següent
manera: l'he llegit el
matí i me l'he volgut
menjar l'horabaixa.*

—Temptació—

*No sé què vull desitjar
si la teva cara o els meus
llavis en besar-la.
No sé que vull sentir
si la teva mà o veure
lo grossa que és la meva.
No sé que vull estimar
si la teva olor de pa
blan... o poder-ho escriure.*

—Alivi—

*Amor:
posar-te
sovint
al meu
lloc.*

*Benvolguda,
vius
sense nom i sense groc,
sense il·lusió amb un
horitzó palpable...
i fas bé... i et fas
malbé.*

*Escalfant
silencis
m'apareixes
tu.*

*Sense
tu
no
som
tant
jo.*

«Oh, pan tu frente, pan tus pier-
nas, pan tu boca.»

(Neruda)

CONVERSA AMB:

Juli Ramis

per «Crònica de Tres»

Mallorca no ha estat —ni és— un lloc gaire escaient per potenciar aventures culturals de gran volada. La insularitat, agreujada per unes classes dirigents provincianes i sucursalistes, ha transformat la tasca de l'artista veritablement creador i inconformista en un calvari sovint dramàtic. Protegit per la carcassa de l'aïllament i encoïbit per l'estultícia mental de la nostra burgesia, ha fet camí a Mallorca un art oficial escudat d'estils fòssils i receptes anacròniques. A força de viure al marge de la dinàmica internacional de l'art, ens hem arribat a fabricar una mitologia artística per a ús exclusiu dels mallorquins. Elements mediocres o acomodaticis han acabat per fer-se un prestigi remarcable. Ahir eren els Vicenç Furió, Pere Càffaro i la resta. Avui es diuen Ramon Nadal, Joan Miralles, Bernadí Celià... I no manquen —la joventut no és cap garantia d'inconformisme— elements joves que porten camí d'assegurar la continuïtat a l'art reaccionari local.

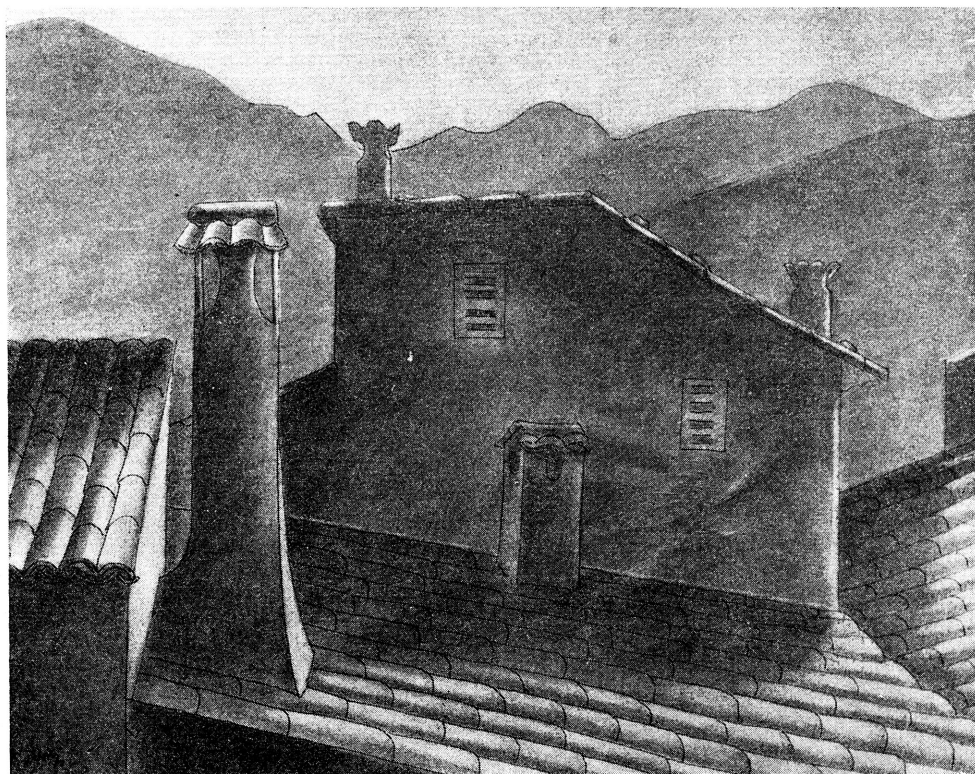
No tot ha estat, però, immobilisme. Artistes combatius, a partir dels estímuls exteriors, han intentat, a Mallorca estant, fer un treball adient amb l'hora de la Història. Antoni Gelabert —empès pels artistes del Principat— es vincula a les inquietuds del Modernisme. En els anys vint, l'illa assisteix a la irrupció dels afanyos renovadors de l'Avantguarda. Però tot plegat es limita a uns cercles estrictament minoritaris, d'àmbit cultural. La burgesia local en té prou amb els acadèmics servicials i refusa tot risc. Modernistes i avantguardistes no s'inseixen dins una dinàmica de canvi social. El Noucentisme —un reformisme burgès— és també només un fet cultural a Mallorca, no una bandera de combat de la bur-

gesia local. L'aventura artística resta, doncs, a l'illa com un fet marginal. No tindrà cap ressò exterior i l'hostilitat del conformisme local acabarà per destruir-la el suïcidi d'Antoni Gelabert i l'exili o el silenci dels avantguardistes no necessiten comentaris.

La guerra civil i la victòria del franquisme suposa la institucionalització de l'immobilisme plàstic fins a nivells insospitats. Enmig d'aquest paroxisme provincià els intents de connectar amb l'art internacional apareixen molt tardanament i sovint s'esvaeixen o manifesten alarmants contradiccions. El Grup dels Set (1948) és una temptativa efímera i el Grup Tago (1959) un mite que convendria sotmetre a una anàlisi crítica. Potser el caire més vàlid d'aquesta època trista i difícil sien els artistes formats dins la seva pròpia subjectivitat, creadora de mons personals al marge tant de l'art pompier com de l'art modern. Són els primitius: Rivera Bagur, Jaume Mercant...

Juli Ramis es donà a conèixer en els anys vint, a una Mallorca que vivia les topades entre avantguardistes i acadèmics. La presència d'artistes del Principat i de l'estranger permetia una aparença brillant a la vida artística de l'illa. Però Juli Ramis no caigué en el parany: l'academicisme seguia imperant i sabia que si intentava dur a terme un art obert a les suggestions dels corrents internacionals hauria de topar amb tota la força de la reacció local. Quan exposi al Círculo Mallorquí, en 1933, haurà de suportar els consells paternalistes de l'acadèmic Pere J. Barcelò, mentre Bartomeu Bauçà parla de «sendera quelcom artificiosa» i Manuel Andreu i Fontirroig l'acusa de «temor a enfrontarse francamente con el colorido de nuestros panoramas».

En comptes d'esgotar-se en una lluita desesperada contra tals inanitats, Juli Ramis havia escollit simplement la integració dins l'art internacional. Ho aconseguí establint-se a París on Picasso li obrí les portes dels marxants i dels nuclis artístics. Després, la coneixença de Wols, a Mallorca, l'acostaria cap a l'informalisme. El resultat fou un artista gairebé desvinculat de l'illa nadiua però atent a les evolucions de l'art modern. Actualment Juli Ramis és ja un valor històric dins la nostra dissortada trajectòria artística. La joventut plàstica de Mallorca el troba, sens dubte, moderat i potser endarrerit. Però Juli Ramis pertany ja a la Història: és una figura digna i sensible que sap recollir —des d'un angle potser excessivament pictòric— algunes de les descobertes del cubisme, del surrealisme i de l'abstracció.

FAMÍLIA, ESTUDIS

Vaig néixer a Sóller dia 20 de juliol de 1910. L'avi matern era de Ciutat, procedia d'una branca dels Ramis d'Ayreflor. Estudià de capellà —arribà a portar la sotana— però un dia, a Sóller, conegué l'àvia: deixà córrer la carrera eclesiàstica i s'instal·là a Sóller com a secretari del jutjat. Era persona culta, particularment aficionat a la música fins al punt d'arribar a organitzar una orquesta. El pare, Antoni-Maria Ramis i Palou, ja fou solleric i treballà també com a secretari del jutjat. Mantengué també un regust per la cultura i per casa passaren artistes com Joaquim Mir, Santiago Rusiñol, Antoni Gelabert, Sebastià Junyer... per conversar amb l'avi i el pare sobre qüestions d'art. La mare, Maria Palou, era d'ascendència plenament sollerica i es dedicà sempre als quefers de la casa.

Vaig aprendre les primeres lletres amb els Germans de la Salle, a Sóller. Empès pel pare —volia que fos advocat— vaig començar després el batxillerat a l'Institut de Ciutat, però sense el més mínim interès— ni tan sols assistia a classe prou sovint— perquè ja tenia ben arrelada la curolla de lliurar-me plenament al conreu de la pintura.

L'ONCLE SALERO. INICIS D'UN PINTOR

El pintor Cristòfor Pizà i Ensenyat —conegut a Sóller com a Tòfol Sale-ro— s'havia casat amb una germana

del meu pare. A casa meva no havien acceptat de bon grat aquest matrimoni a causa de la gran diferència d'edat. El vaig conèixer ja de petit però sense tractar-lo massa perquè no s'avenia gaire amb el meu pare. S'havia format a Roma, amb una beca de la Diputació, em sembla. Joaquim Mir, Santiago Rusiñol, Hermen Anglada i altres artistes el veien amb simpatia. Però la vida de Sóller era dura per a ell. Socialment no tenia cap prestigi. El seu caràcter agressiu, prompte a ennerviar-se sobtadament en feia un home de tracte difícil. La gent li reconeixia qualitats de pintor, però el veia com a tipus rar i atrabiliari. Els nins sovint l'insultaven i li escopien.

De ben petit, espontàniament, practicava ja el dibuix. I no em devia sortir malament ja que els companys de classe, en veure allò tan ben fet, em deien: «Això t'ho ha fet l'oncle Sale-ro». I jo —que sabia que l'oncle no m'havia ajudat per res— em sentia animat a seguir dibuixant. Els meus primers exercicis de dibuix foren copiar les il·lustracions de la Història Sagrada. Després vaig fer dibuix del natural. Dins la classe retratava els companys. Els professors descobriren aviat la meva afició i prest m'encarregaren dibuixos. Record que vaig fer un quadre del Rei per a l'aula on ens donaven les classes. Encara anava a escola quan vaig fer la primera exposició —fou a la rectoria de Sóller— de dibuixos i pintures. Prest vaig esdevenir el dibuixant del setmanari «La Voz de Sóller» on apareixen els

meus dibuixos a ploma de tipus populars i personatges de la vila. La segona exposició s'esdevengué també a Sóller. Un germà de la meva mare havia comprat una casa al carrer del Vent per posar-hi una farmàcia i m'organitzà l'exposició —cap al 1927, potser?— per promocionar un poc el negoci, segurament.

DE MALLORCA A PARIS

El pare no volia de cap manera que em dedicàs a la pintura, en bona part a causa del precedent de l'oncle Sale-ro, personatge desproveït de tota consideració social i que vivia dins l'estretor. Es dirigí al seu amic Sebastià Junyer i li pregà que em desanimàs. Sebastià Junyer em digué algunes coses que jo no ignorava: que la pintura era un quefer ingrati, difícil i que, tot i que arribàs a fer-me un nom, no faria sinó malviure. Al a fi em preguntà: «Què vols?» I jo, tot resolt, li vaig respondre: «O tot o res». Davant la meva ferma determinació, Sebastià Junyer es dirigí al meu pare: «Antoni, ho pots deixar anar. Aquest noi ha nascut amb la pintura al cap».

Però el pare no estava disposat a cedir fàcilment. Veia que jo no estudiava mica les assignatures del batxillerat que havia iniciat a l'Institut. I decidí preparar-me una trampa. M'animà a partir cap a París i em donà d'un cop els diners per passar sis mesos a la capital francesa. Vaig partir i vaig instal·lar-me a un hotel de París on vaig conèixer un colombià, fill d'un

ric propietari d'una mina de platí. En comptes de pintar i formar-me, vaig començar a sortir amb el colombià. Anàvem de bauxa seguit seguit per cafès, bevent i encalicant senyores. Al cap de tres mesos ja no en tenia ni cinc! El pare m'envià immediatament diners per tornar a Mallorca. Esperava trobar-lo enfadat, però em rebé tot satisfet, puro en mà: «Au, s'ha acabat. Agafa els llibres i a estudiar». Aleshores vaig veure el parany! I vaig reaccionar pintant com un orat, els vespres i tot! Tenia una idea molt clara: a Mallorca no hi havia res a fer com a pintor. N'era una prova patent el cas d'Antoni Gelabert, un dels bons artistes que ha donat l'illa. Era molt amic de la família: en venir a Sóller —vivia a Deià— la primera visita que feia era sempre al meu pare. El record perfectament: cabells a zero, cara rodona i gest amargat. Mancava de qual-sevol consideració com a pintor i això fou la causa de la seva desmoralització i del seu suïcidi. Vaig conèixer també algunes persones que s'esforçaven per introduir idees noves dins la literatura i l'art de Mallorca, però amb un ressò molt escàs. Un d'aquests era Ernest M. Dethorey. I Miquel A. Colomar —me'l presentà Guillem Colom— però no vaig seguir massa els seus escrits: jo pensava prendre el vol cap a París tot d'una que pogués. Mallorca era una cas perdut... Procurava informar-me de l'art que es feia fora de l'illa a través de revistes: «La Esfera», «Blanco y Negro», «Revista de Arte»... M'agradaven molt Juan Gris, Francisco Cossío, Picasso...

Sebastià Junyer m'havia dit, en tornar jo del meu primer viatge a la capital francesa, que si anava altra volta a París em donaria una carta de recomanació per a Picasso. I així ho féu. Arribat a París, vaig instal·lar-me a la zona de Mont-Rouge, a la plaça Jules Ferry. I, amb la carta de Sebastià Junyer a la butxaca, vaig anar a veure Picasso. Aleshores gaudia ja d'una gran popularitat i havia de defensar-se

de visites contínues. Quan vaig demanar per ell la criada em digué que era de viatge. Però vaig afegir. «Li port una carta del seu amic Sebastià Junyer». Picasso sortí tot d'una en sentir que venia de part de Junyer. Em féu passar al seu estudi i començà a mostrar-me les seves obres. Ho feia com si jo fos alguna persona important, i'igual a igual. Em demanava què opinava jo d'aquelles obres. Vaig romandre literalment impressionat. Aleshores arribà Servos —qui duia les revistes «Minotaure» i «Revue d'Art»— i Picasso li digué: «Mira, aquí tens un altre artista català que acaba d'arribar de Mallorca». Picasso parlava en català i ens denominava catalans als de Mallorca. En sortir de casa seva, Picasso indicà al seu xòfer que ens portàs al meu estudi, a Mont-Rouge, per veure les meves obres. Jo vivia a un edifici tot ple d'estudis d'artistes que contemplaren astorats aquella insòlita visita de Picasso al seu innomnat company. La meua pintura tenia aleshores unes evidents reminiscències picassianes. Picasso l'acollí favorablement i em digué que em cercaria un marxant. I així, de la mà del gran artista, vaig entrar dins els ambients artístics de París.

A través de Picasso vaig entrar en contacte amb Servos, Marie Laurencin, André Derain... I amb els espanyols Cossío, Borens i altres. Com que jo era molt més jove que ells començaren a dir-me **El Benjamí**. El nucli artístic de París era, aleshores, Montparnasse. Picasso anava ja molt poc pels cafès: la seva popularitat li ocasionava contínues molèsties. Però encara freqüentava el Cafè Fleur. La meua pintura fou netament influïda pel postcubisme dominant dins l'ambient parisenc. Vaig fixar la meua residència a París, primer a la plaça Jules Ferry, després a Alèsia —entre Montparnasse i Mont-Rouge—, llavors a Saint-Germain i a la fi, quan ja les coses em rutllaven prou bé, vaig tenir altra vegada un estudi a Alèsia. Record que

vaig exposar a la galeria Saint-Germain i després a una altra que es deia Calligrammes. La pintura em donava per viure —no rebia cap diner de casa— però de principi vaig haver d'anar amb prou compte: alguna vegada vaig haver-me de limitar a una menjada al dia. Després la cosa marxava bé: exposava regularment a París i els estius anava a Sóller.

LA GUERRA CIVIL

A través dels amics espanyols de París vaig fer la meua exposició a l'Ateneu de Madrid, cap al maig de 1936. A Madrid vaig conèixer un grup d'intel·lectuals i artistes de gran talla. Els matins anaven a la cafeteria Correos i a la nit a la granja El Henar —ja desapareguda, freqüentada per Valle-Inclán— i així vaig fer tertúlies amb Federico García Lorca, Pablo Neruda, Luis Cernuda, Rafael Dieste, Maruja Mallo, Rafael Alberti, Wifredo Lam... Un dels qui vengué a veure la meua exposició a l'Ateneu fou André Malraux. Després de l'exposició havia pensat anar a passar l'estiu a Sant Sebastià, amb Wifredo Lam. Però davant el clima d'imminent guerra civil que es vivia vam considerar més prudent passar-lo a Mallorca. Vaig partir cap a l'illa, on vaig arribar dia 16 de juliol. Wifredo Lam havia de venir pocs dies després: ja no arribà mai, la guerra civil havia esclatat. Em mobilitzaren i em vaig incorporar a Infanteria. Primer em destinaren a Andratx, però el pare aconseguí que em traslladassin a Ciutat. Ens instal·làrem a la Misericòrdia i em correspongué anar a Transmissions. El dibuix i la pintura em valgueren aviat l'alliberament de gairebé tots els serveis: vaig fer els dibuixos del codi de senyals amb banderes per a un fullet que havia d'editar-se, el capità de la companyia m'encarregà un retrat de Franco i em demanà que donàs lliçons de dibuix als seus fills... Haver aprovat uns exàmens per passar als serveis de topografia de plana ma-

4CATS
galeria d'art

C/ San Sebastian, 7
Tel. 226493 Palma

Miquel Barceló Artigues

25 abril - 14 maig

Chema Cobo

16 maig - 4 juny

na internacional de Tànger i després cap a la capital francesa, a través del Marroc francès. Arribarem a Tànger però sorgí un fet decisiu: l'ofensiva alemanya a l'Oest i l'ocupació de París pels nazis. Vam restar a Tànger esperant temps millors. Però calia sobreviure i jo en aquell moment travessava una terrible crisi: la guerra civil m'havia fet estar inactiu, m'havia desconnectat dels corrents artístics internacionals. Em sentia desorientat: no m'agradava res del que feia. Però els diners eren imprescindibles i havíem de cercar un **modus vivendi**. Pel meu natural discret i retret no em vaig donar a conèixer com a pintor a Tànger. Llogàrem un bocí de terra amb una caseta i una mica d'aigua a les afores de la ciutat i la meua dona i jo ens dedicàrem a conrear patates, cols i altres hortolisses que veníem al mercat. Fins que un dia vengué a casa l'esposa del cònsol anglès i descobrí que jo pintava. En veure la meua obra s'entusiasmà. I a través d'ella i altres relacions vaig esdevenir un artista conegut de tot Tànger: la nostra casa fou un seguit de gent que volia comprar quadros i l'exposició que vaig fer fou un èxitàs. D'aleshores ençà, a Tànger estant, vaig poder viure de la pintura.

PARÍS I LONDRES. RETORN A MALLORCA

Cap al 1947 vaig tornar a París. Acabada la guerra, el mercat artístic parisenc retrobà el pols i jo vaig tornar-m'hi integrar ràpidament. Passava vuit o nou mesos a París i els estius anava a Tànger, on vivia la meua dona. A París vaig relacionar-me aleshores amb August Puig, Antonio Quirós, Emili Grau Sala i, particularment, amb Antoni Clavé. Tenia estudi propi al carrer de Maison-Dieu i celebrava gairebé una exposició anual a la galeria Masson. Vivia del sou que havia contractat amb el marxant, més el tant per cent que obtenia de les vendes. En els anys seixanta s'esdevengué una gran crisi en el mercat artístic parisenc: no es venia res de res. Això féu que partís cap a Londres on vaig subscriure un contracte amb un marxant anglès i vaig començar a exposar a la capital anglesa. La segona exposició que hi vaig fer fou a la Tanager's Gallery, que portava un anglès que jo havia conegut a Tànger estant, record que aquesta galeria estava al carrer White House. Vaig estar un dos anys a Londres. Després vaig tornar a Tànger on venia el marxant anglès per emportar-se les meves obres. Però Tànger era ja tota una altra cosa de quan jo hi vaig anar per primera vegada: quan deixà de ser zona internacional per incorporar-se al Marroc independent, la colònia estrangera que hi mantenía un ambient cosmopolita amb afers pròspers desaparegué ràpidament. A més a més, m'hi trobava sol perquè m'havia separat de

jo m'evità haver de partir cap al front. Durant la guerra civil mai no em molestaren —tot i la meua amistat amb Picasso i altres elements suspectes per al Moviment— perquè a l'illa em coneixien molt poc i, a més a més, sempre he estat un home discret quant a manifestacions polítiques.

A París havia conegut Benedetta Foster, germana de Cicely Foster, la dona d'Archie Gittes. Els Foster eren aristòcrates anglesos —de Londres— i no veien de bon grat la figura del jueu nordamericà Archie Gittes. Després d'haver esclatat la guerra civil, Benedetta demanà per venir a Mallorca al·legant que havia de casar-se amb mi. I així fou: ens casàrem i anàrem a viure a Can Ferreret (Gènova) que fou la meua residència durant tota la guerra.

ELS ANYS DE TÀNGER

Com a pintor m'havia donat a conèixer poc a Mallorca. Record que vaig fer amistat amb Jaume Juan, aleshores un jove estudiant de Medicina amb una gran afició pictòrica. Galeries Costa, animades per Josep Costa i Ferrer «Picarol», eren el centre que donava a conèixer l'art a Mallorca en els anys trenta. Doncs bé, Costa trobava que jo mai no seria un bon pintor i no es decidia a exposar la meua obra. Davant això uns amics, Sebastià Junyer n'era un, em gestionaren una exposició al Círculo Mallorquí que se celebrà l'any 1933. La crítica no fou gaire favorable, Pere J. Barceló —des de la seva secció al

«Correo de Mallorca»— em situà dins la línia fauvista de Matisse i confiava que jo trobaria «**camino más sólido en que apoyar sus indudables condiciones de pintor**».

L'estiu de 1933 vaig conèixer Wols. Vaig veure per un carrer de Sóller un home amb teles i bastidors sota el braç. M'hi vaig acostar i sense més formalismes li vaig dir: «Jo també pint». Era Wols. Ens posàrem a parlar i simpatitzàrem. Em convidà a anar a casa seva, a Fornalutx. Ens veiérem i parlàrem d'art. Era una persona prou culta: m'ajudà prou a conèixer millor l'art modern. M'informà sobre els de «Der Blaue Reiter» —Franz Marc i Kandinsky—, i també sobre Paul Klee, Max Ernest... Wols havia estat fotògraf i després s'havia posat a pintar. Quan el vaig conèixer, a Mallorca, feia una mena de taques informals. A l'illa no trobà la més mínima acollida com a pintor. Wols em féu adonar de la importància de l'art abstracte. Però la meua pràctica de la pintura informalista no començà immediatament d'haver conegut Wols: fou un camí lent. A la meua mostra de l'Ateneu de Madrid, l'any 1936, ja hi havia obres abstractitzants. per això Manuel Abril em considerà un dels adelantats de l'informalisme espanyol.

Quan acabà la guerra civil l'ambient artístic de Mallorca es féu més endarrerit i provincià que mai. Exposar les meves obres hauria estat un sacrilegi! Calia, doncs, tornar a París a cercar horitzons més amplis. No era possible anar-hi directament i cercàrem un subterfugi: primer aniríem a la zo-

la meua dona. Després de la guerra civil havia deixat tot contacte amb Mallorca: pensava que no hi tornaria mai més. Es cert que les Galeries Quint m'havien organitzat una exposició. Però la feren arreplegant obra meua dispersa a l'illa, sense que jo hi intervingués per res. Però ara, passant l'estiu a l'illa, la Sala Pelaires m'oferí la possibilitat d'exposar i vaig acceptar: l'exposició s'esdevengué l'any 1971. Vaig decidir establir-me a Mallorca: vaig comprar una casa a Biníaraix i vaig fixar-hi la meua residència.

UN ART EN EVOLUCIÓ PERMANENT

La meua pintura ha sofert moltes evolucions i ha passat per etapes ben diverses. De petit pintava tipus populars i paisatges dins un relatiu impressionisme. A París vaig sofrir la influència del postcubisme. A poc a poc vaig anar derivant cap a l'abstracció —la coneixença de Wols fou un factor important— i l'informalisme apuntava ja a la meua exposició de Madrid l'any 1936. Després de la guerra civil, la pintura que feia a Tànger estava molt marcada per deixes cubitzants. Després vaig passar a una figuració superralista, de tons primitivistes. L'etapa següent vengué molt marcada per Paul Klee —molt valorat també per Wols— que és l'artista que més m'ha interessat. El meu superralisme és pictòric, no literari. És a dir, jo som pintor i m'interessen els resultats **pictòrics**, la idea de l'obra —tant decisiva per alguns superralistes— és per a mi secundària. El meu informalisme fou sempre molt contingut de color, amb recerques matèriques. De l'etapa abstracta conserv gairebé tota la meua producció —l'hauria poguda vendre mil vegades— i crec que és la meua aportació més interessant. Els paisatges silenciosos i depurats de la meua exposició a la Sala Pelaires, l'any 1971, són una derivació de l'art abstracte: arribar a un realisme tan despullat que sigui quasi una abstracció.

CRÒNICA DE TRES

Aplicació de mètodes nuclears a la investigació de les obres d'art

DIEBOLT, JEAN

Exemples d'application de l'analyse par activation a l'analyse d'objectes d'art. [=pergamins escrits, ceràmica i pigments de pintura.]

Congresso Internazionale. Applicazione dei metodi nucleari nel campo delle opere d'arte. Roma-Venezia, 24-29 maggio 1973. Roma, Accademia Nazionale dei Lincei, Atti dei Convegni Lincei, 11, 1976. Pàg. 205-211.

Analyse de pièces de monnaies par radiosactivation neutronique.

Communication présentée a l'occasion des Journées Numismatiques, Société Française de Numismatique et Académie Delphinale, 5-7 juin 1976.

... i **J. C. RICO**

Recherche d'éléments susceptibles de caractériser une céramique ancienne par activation neutronique.

Modern Trends in Activation Analysis, München, 1976.

... i **MME. NICOLET**

Imitations orientales des tetradrachmes athéniens.

Symposium The Coin-Imitations and Forgeries in Antiquity and Middle Ages.

Varsovie-Budapest, 13/17 septembre, 1976.

El Dr. Jean Diebolt —molt lligat a Mallorca per vincles familiars— treballa a la Divisió de Química del Grup de Radioactivació Analítica del Centre d'Estudis Nuclears de Grenoble.

Ens presenta en aquesta breu col·lecció de treballs les seves darreres aportacions a l'aplicació de mètodes nuclears a la investigació de les obres d'art: pergamins escrits, pigments de pintura, ceràmica i sobretot peces numismàtiques.

La seva aportació es centra en la tècnica no destructiva de l'anàlisi per activació en la identificació i mesura de les irradiacions específiques dels radioelements formats per reacció nuclear. Utilitza neutrons de 14MeV o

neutrons de Californium 252. Es una tècnica moderna que aporta un màxim, insospitat fins ara, d'informació i a la vegada no destrueix les peces, les quals queden perfectament utilitzables, sense sofrir raspats de cap tipus ni l'acció química. Les anàlisis es fan sobre la totalitat de la moneda la qual queda recuperable i aprofitable amb una radioactivació baixíssima, inapreciable i inofensiva.

Amb la tècnica del Dr. Diebolt la mesura del pes d'una impureza es converteix en la mesura d'activitat a base d'espectrometria gamma amb un detector Germanium-Lithium, el qual proporciona una anàlisi quantitatiu i qualitatiu dels radioelements produïts. Els espectres són analitzats i registrats amb un selector de 4.000 canals dins un camp de 0 a 2 MeV i els resultats es poden recollir numèricament amb una màquina d'escriure, gràficament amb impressió ràpida, i amb cinta perforada, la qual permet arxivar les dades d'una anàlisi per part de l'arqueòleg o el numismàtic. La cinta perforada serà per tant la tarja d'identitat de les peces.

A més a més de la composició exactíssima de la moneda l'anàlisi per activació determina entre altres coses si la capa d'òxid és superficial o profunda, les corrosions internes de peces aparentment ben conservades, els forrats d'or o plata de monedes d'altra metall, les característiques d'una emissió..., etc., sense cap perill per l'objecte examinat.

L'avantatge del Californium 252 de que és transportable fa preveure que d'aquí a poc temps la tècnica del Dr. Diebolt estarà a l'abast de qualsevol gabinet numismàtic o de medalles, i col·leccionistes en general. És una tècnica que ofereix gran rapidesa i simplicitat quedant el material usable.

Jaume BOVER

SALA PELAIRES

GALERIA D'ART

Antoni Coll

maig 77

PELAIRES, 63 TEL: 22 36 96 CIUTAT DE MCA.

OBRA CULTURAL BALEAR

la lluita del nostre poble
per la seva cultura

Feis-vos-ne soci

C/. Impremta, 1, pral. 2.^a

Tel. 22 32 99

Ciutat de Mallorca